

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет перекладознавства

Кафедра англійської і німецької філології та перекладу
імені професора І.В. Корунця

Кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства

**КАТЕГОРІЯ ІМПЕРСОНАЛЬНОСТІ В АНГЛІЙСЬКОМОВНОМУ
НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ ТА СПОСОБИ ЇЇ ВІДТВОРЕННЯ
УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ**

Студентки групи МПа 51-18
денної форми навчання
факультету перекладачів
спеціальності 035 Філологія,
спеціалізації 035.041 Германські мови і
літератури (переклад включно),
перша – англійська
освітньо-професійної програми
Перекладознавство: професійно-
орієнтований переклад (англійська мова і
друга іноземна мова)
Коваль Світлани Романівни

Допущена до захисту
«___»_____ 2019 року

Завідувач кафедри
_____ проф. Ніконова В.Г.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Науковий керівник:
доктор філологічних наук,
професор Ніконова В.Г.

Національна шкала
Кількість балів: _____
Оцінка: _____

_____ ЕКТС

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

KYIV NATIONAL LINGUISTIC UNIVERSITY

School of Translation Studies

Korunets Department of English and German Philology and Translation

Master Qualifying Paper in Translation Studies

**THE CATEGORY OF IMPERSONALITY IN ENGLISH SCIENTIFIC
DISCOURSE AND WAYS OF ITS RENDERING
IN THE UKRAINIAN LANGUAGE**

Group MPa 51-18
Faculty of translation
Full-time student
Majoring 035 Philology,
Specialization 035.041 Germanic
Languages and Literature (including
Translation), English as the first language,
Educational Programme Translation
Studies: Specialized Translation (English
and Second Foreign Language)
Svitlana R. Koval

Research supervisor:
V.H. Nikonova
Doctor of Philology,
Full Professor

Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра англійської і німецької філології та перекладу
імені професора І.В. Корунця
Затверджую:

Завідувач кафедри
Англійської і німецької філології та перекладу
імені професора І.В. Корунця
_____ (підпис)
д.ф.н., проф. Ніконова В.Г.
“10” вересня 2018 р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу магістра з перекладознавства

студента(ки) _____ курсу _____ групи факультету перекладознавства
КНЛУ

(ПІБ студента)

спеціальності 035. Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша–англійська **освітньо-професійної програми** Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

Тема роботи _____

Науковий керівник _____

Дата видачі завдання “10” вересня 2018 р. _____

Графік виконання кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства

№ п/п	Найменування частин і план кваліфікаційної роботи	Графік виконання	Підписи студента і керівника
1.	Аналіз наукових першоджерел і складання бібліографії	Жовтень 2018 р.	
2.	Написання теоретичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 1)	Листопад 2018 р.	
3.	Добір мовного матеріалу тексту і складання Додатку (100 англомовних речень та їх переклад)	Грудень 2018 р.	
4.	Аналіз мовного матеріалу тексту, який досліджується, і написання аналітичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 2)	Березень 2019 р.	
5.	Проведення перекладацького аналізу досліджуваного мовного явища і написання практичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 3)	Травень 2019 р.	
6.	Написання вступу і висновків дослідження, подання завершеної кваліфікаційної роботи науковому керівнику для попереднього перегляду	Вересень 2019 р.	
7.	Попередній захист кваліфікаційної роботи і подання завершеної кваліфікаційної роботи на кафедру	17 жовтня 2019 р.	
8.	Оформлення документації (відгуки) і підготовка презентації до захисту кваліфікаційної роботи	Жовтень 2019 р.	
9.	Захист кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства	Грудень 2019 р.	

Науковий керівник _____ (підпис)

Студент _____ (підпис)

**ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА**

студента(ки) _____ курсу групи _____ факультету перекладознавства спеціальності 035. Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

_____ (ПІБ студента)

за темою _____

Відповідність кваліфікаційної роботи нормативним вимогам (необхідне позначити V або +)		
1.	Наявність основних структурних компонентів	_____ усі компоненти присутні , _____ один компонент відсутній _____ декілька компонентів відсутні
2.	Відповідність оформлення, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ незначні помилки в оформленні _____ оформлення неправильне
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам

Особиста думка керівника _____

Кваліфікаційна робота _____ може бути (не може бути)

_____ (ПІБ студента)

рекомендована до захисту

_____ (підпис керівника)

_____ (ПІБ керівника)

” ____ ” _____ 2019 року.

**РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА З
ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА**

студента(ки) _____ курсу групи _____ факультету
перекладознавства

спеціальності 035. Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад
включно), перша-англійська освітньо-професійної програми Перекладознавство:
професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

(ПІБ студента)

за темою _____

	Критерії	Оцінка в балах
1.	Наявність основних компонентів структури роботи — <i>загалом 10 балів</i> (усі компоненти присутні – 10 , один компонент відсутній – 5 , декілька компонентів відсутні – 0)	
2.	Відповідність оформлення роботи, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам до кваліфікаційної роботи — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , поодинокі огріхи у форматуванні – 8 , незначні помилки в оформленні – 6 , значні помилки в оформленні – 4 , оформлення переважно не відповідає вимогам – 0)	
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , поодинокі огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки у формулюваннях – 6 , суттєві помилки у формулюваннях – 4 , не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , несуттєві помилки у формулюваннях – 8 , недостатня кількість проаналізованих іноземних джерел (мін. 30%) – 6 , відсутній критичний аналіз наукових праць – 4 , не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 6 , суттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 4 , відсутність власного аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки при перекладі фактичного матеріалу – 6 , суттєві помилки при перекладі й аналізі фактичного матеріалу – 4 , відсутність перекладацького аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , неповне висвітлення результатів дослідження – 6 , часткове висвітлення результатів дослідження – 4 , не відповідає результатам дослідження – 0)	

Усього набрано балів: _____

_____ (ПІБ рецензента)

_____ (підпис рецензента)

” ____ ” _____ 2019 р.

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1	7
КАТЕГОРІЯ ІМПЕРСОНАЛЬНОСТІ В АНГЛІЙСЬКОМОВНОМУ НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ	7
1.1 Категорія імперсональності в мовознавстві.....	7
1.2 Категорія імперсональності в перекладознавстві	16
1.3 Особливості наукового дискурсу та специфіка його перекладу	22
Висновки до розділу 1	27
РОЗДІЛ 2	29
АНАЛІЗ РЕАЛІЗАЦІЇ РІЗНИХ ВИДІВ КАТЕГОРІЇ ІМПЕРСОНАЛЬНОСТІ В АНГЛІЙСЬКОМОВНОМУ НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ	29
2.1 Реалізація категорії імперсональності на граматичному рівні через <i>it/there is/there are</i>	29
2.2 Реалізація категорії імперсональності на синтаксичному рівні через пасивний стан та конструкції <i>get+Part. II</i>	36
2.3 Реалізація категорії імперсональності на лексичному рівні через безособові займенники <i>one, any, some</i>	40
Висновки до розділу 2	43
РОЗДІЛ 3	45
ВІДТВОРЕННЯ КАТЕГОРІЇ ІМПЕРСОНАЛЬНОСТІ В АНГЛІЙСЬКОМОВНОМУ НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	45
3.1 Еквівалентність на лексичному та граматичному рівні для досягнення адекватності перекладу	45
3.2 Застосування перекладацьких трансформацій	46
3.2.1 Граматичні трансформації	46
3.2.2 Лексичні трансформації	61
3.2.3 Лексико-граматичні трансформації	63
Висновки до розділу 3	63
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	68
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	76
ДОДАТОК.....	78
Різні типи конструкцій в англійськомовному науковому дискурсі	78
та їх переклад українською мовою	78
SUMMARY	94

ВСТУП

Мова – це один з обов'язкових і невід'ємних атрибутів людини. Характерною рисою сучасної лінгвістики є пошук мовленнєвого моделювання людини в тісному об'єктивно існуючому взаємозв'язку з іншими суміжними науками про людину. Мова пронизана суб'єктивністю, тому суб'єктивний, людський фактор все більше і більше пересувається в центр сучасних лінгвістичних досліджень. Становлення антропологічної лінгвістики свідчить про зміщення фокусу лінгвістичних досліджень в напрямку від «мова в людині» до «людина в мові».

Будучи вираженням «людини в мові», текстова категорія імперсональності представляє величезний інтерес для сучасного дослідника. Це пояснюється потребою поглиблення і конкретизації лінгвістичних уявлень про принципи і закономірності використання мови людиною. Національна специфіка мови найбільше проявляється на рівні лексики, фразеології, афористики. Але особливе, національно-специфічне місце категорія імперсональності знаходить в граматичному устрої мови, зокрема, в синтаксисі.

Вивчення категорії безособових речень в англійській мові триває і залишається досі однією з актуальних проблем синтаксису. Початкове поняття, на тлі якого досліджуються безособові речення, – це категорія імперсональності як складова мовленнєвої картини світу англійської мови. Категорію безособовості або імперсональності відносять до індивідуальних властивостей мови. Безособові речення – основний спосіб вираження категорії імперсональності – були завжди в центрі уваги лінгвістичних досліджень.

Безособові речення часто використовуються в науковому дискурсі, який є одним з функціональних стилей, що характеризується сполученням нової інформації в строгій, логічно організованій та об'єктивній формі. Даний стиль визначається в першу чергу такою організацією мовленнєвого матеріалу, яка служить послідовному і систематичному викладу наукових питань; точній передачі результатів спостереження, експерименту й аналізу; розкриттю

загальних закономірностей, які керують життям природи і суспільства; доказу правильності (або помилковості) тієї чи іншої теорії, концепції.

Серед лінгвістичних характеристик, що відрізняють наукові тексти від інших типів тексту, більшість авторів називають такі: складність синтаксичних побудов, лексична, синтаксична і композиційна стереотипізація; підпорядкованість естетичних властивостей прагматичним настановам і інтенції автора; регламентований характер використання емоційних можливостей; використання синтаксичних і лексичних штампів; переважання об'єктивності у викладі, поєднання безсуб'єктного (неособистого) способу викладу з виразом суб'єктивної думки вченого (автора); широке використання символів формул, таблиць та ін.

Актуальність теми дослідження визначається складністю категорії імперсональності, різноманіттям підходів до трактування і класифікації безособових речень у лінгвістичній літературі і бажанням у зв'язку з цим систематизувати безособові речення з урахуванням традиційних і нових класифікаційних схем.

Загальнонауковими передумовами дослідження стали ідеї В. В. Виноградова про творчу свідомість суб'єкта в його ставленні до об'єктивної дійсності [26], а також теоретичні дослідження тексту І. Р. Гальперіна [31], В. Г. Гака [29], С. А. Жаботинської [34], дослідження дискурсу, І. В. Недялкова [52] та ін., праці з функціональної граматики та теорії поля Г. А. Золотова [35], А. В. Петрова [59], роботи по прагматиці І. В. Арнольд [7].

Об'єктом дослідження є тексто-створююча категорія імперсональності в англійськомовних наукових текстах.

Предметом дослідження є способи передачі засобів вираження категорії імперсональності в англійськомовних текстах українською мовою.

Метою даної роботи є дослідження специфіки перекладу безособових конструкцій, які вживаються в наукових текстах засобами української мови.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- проаналізувати особливості категорії імперсональності в мовознавстві;
- проаналізувати особливості категорії імперсональності в перекладознавстві;
- визначити особливості наукового дискурсу та специфіку його перекладу;
- встановити засоби реалізація категорії імперсональності на граматичному рівні через безособовий займенник та зворот *it/there is/there are*;
- визначити засоби реалізація категорії імперсональності на синтаксичному рівні через пасивний стан та *get+Participle II*;
- з'ясувати засоби реалізація категорії імперсональності на лексичному рівні через безособові займенники *one, any, some*;
- проаналізувати еквівалентність та адекватність в перекладі та проблеми перекладу категорії імперсональності;
- дослідити застосування перекладацьких трансформацій.

Відповідно до мети та завдання в роботі були комплексно використані різні **методи дослідження**: описово-аналітичний метод, метод зіставлення, метод спостережень і моделювання, елементи методів трансформації, лінгвістичного експерименту. Слід зазначити, що дані методи використовувалися не ізольовано один від одного, аналіз проводився комплексно, із залученням на кожному етапі роботи тих прийомів і методів, які найбільше задовольняють поставленим цілям і завданням дослідження.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що в ній вперше зроблено комплексне дослідження мовленнєвих засобів вираження текстової та текстообразуючої категорії імперсональності в наукових текстах та уточнюється система засобів передачі вираження даної категорії засобами української мови. Це дозволяє систематизувати і об'єктивувати наявні в лінгвістичній науці знання про категорію імперсональності як провідної текстової категорії.

Практична цінність роботи полягає в тому, що її результати можуть бути використані в навчальних курсах з теорії мови, лінгвістики тексту, перекладознавства, філологічного аналізу тексту. Матеріали роботи можуть бути використані при створенні комунікативно-прагматично орієнтованих посібників, покликаних вдосконалити володіння мовою. Зокрема, матеріали роботи можуть стати частиною змісту спецкурсів і спецсемінірів з проблем тексту.

Структура дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновку, список використаних джерел, додатку та резюме. В Вступі визначається актуальність дослідження, предмет, об'єкт, мета та завдання дослідження. У першому розділі аналізуються теоретичні засади визначення поняття категорії імперсональності в мовознавстві та перекладознавстві, особливості наукового дискурсу та специфіка його перекладу.

У другому розділі досліджується реалізація категорії імперсональності на граматичному рівні через слово та зворот *it/there is/there are*; на синтаксичному рівні через пасивний стан та *get+Participle II*; на лексичному рівні через безособові займенники *one, any, some*

У третьому розділі практично досліджуються засоби відтворення категорії імперсональності в англійськомовному науковому дискурсі українською мовою.

РОЗДІЛ 1

КАТЕГОРІЯ ІМПЕРСОНАЛЬНОСТІ В АНГЛІЙСЬКОМОВНОМУ НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ

1.1 Категорія імперсональності в мовознавстві

Категорія імперсональності в силу особливостей її структурної і змістовної організації незмінно привертає увагу мовознавців, що свідчить про складність проблеми імперсональних відносин в системі мови. Імперсональні відносини пов'язані також з певним вираженням думки, зі специфікою судження, з поняттям комунікації засобами мови.

Імперсональність безсумнівно є категорією, яка репрезентується різноманітним репертуаром мовних форм актуалізації даного значення. Категоріальний принцип організації мовних актуалізаційних засобів в полі імперсональності відзначався в дослідженнях Т. Б. Алісової [8], І. В. Недялкова [52], В. А. Петрова [56] та ін. Також в ряді досліджень імперсональність розглядається як субкатегорія ширшого категоріального поля «персональність / імперсональність»: В. Г. Гак [29], В. Ю. Копров [43], Ю. С. Степанов [67] та ін. В теорії функціональної граматики «імперсональні» семантичні ознаки розглядаються в рамках функціонально-семантичного поля «персональність».

Універсальна семантико-синтаксична категорія персональності / імперсональності складається з трьох базових елементів, які відображаються у свідомості реальних предметних учасників ситуації спілкування: хто говорить – слухач – предмет мовлення.

Категорія персональності / імперсональності втілюється в загальномовну і функціонально-семантичну категорію особи, що реалізується в індоєвропейських мовах в парадигмах особистих і присвійних займенників і в системі дієслівної словозміни [67: 272].

Розуміння категорії особи, що формує предикативність, є найбільш характерним і невід'ємним від власне дієслівних утворень (на відміну від імен), прагненням розмежувати персональне та імперсональне в дієслові, суб'єктне і

безсуб'єктне в реченні, морфологічні і синтаксичні умови вираження особи, охарактеризувати «не відсутність граматичної особи, а відомі її властивості» [60: 89] при відсутності формально вираженого підмета – все це заклало основу для подальших досліджень категоріальних ознак семантики особи.

Категорія імперсональності є однією з важливих комунікативно-прагматичних текстових категорій, яка реалізується в усіх типах текстів. Функціонально-стилістична значимість цієї категорії полягає в тому, що вираженість або відсутність виразності авторського початку в тексті є одним із критеріїв розмежування функціональних стилів [29: 22].

Дана категорія проявляється в тексті двояко: по-перше, вона проявляється в ступені вираженості авторського початку (функціонально-стилістичний бік), і, по-друге, категорія імперсональності може реалізуватися в будь-якому типі тексту навіть при наявності вираженості авторського початку (функціонально-семантичний бік).

Функціонально-семантична значимість цієї категорії полягає в тому, що автор з різних причин не називає суб'єкт дії, який описаний в тому чи іншому тексті. Ці причини досить різноманітні, але в цілому їх можна згрупувати наступним чином:

- 1) автору невідомий суб'єкт дії;
- 2) автору не треба називати суб'єкт дії, який очевидний з контексту;
- 3) автор навмисно не називає суб'єкт дії [40: 35].

Саме функціонально-семантичний аспект категорії імперсональності представляє для нас інтерес, оскільки дана категорія реалізується за допомогою системи різнорівневих мовних одиниць, здатних взаємодіяти для виконання певних семантичних функцій. У нашому випадку мовні засоби, що реалізують категорію імперсональності, служать одній меті – усуненню суб'єкта дії або з тексту в цілому, або з позиції підмета речення-висловлювання. Під усуненням ми маємо на увазі мовне неозначування семантичного суб'єкта. Це означає, що при усуненні семантичного суб'єкта він не отримує свого синтаксичного оформлення.

Як показують дослідження І. В. Недялкова на матеріалі англійської мови, категорія безособовості має польову структуру [52: 234], проте, весь репертуар засобів актуалізації даної мовної категорії в сучасній англійській мові об'єднаний, по-перше, в структурному плані ([IT – V (imp)] / [IT – v + Adj / Noun]), а по-друге, в семантичному плані – безособові речення вживаються в мові для подання дії або стану у відверненні від носія.

Ядро даної категорії складають так звані абсолютно-безособові речення (*impersonalia tan-tum*): *It rains (hails / storms); It is dark (cold / late / winter / about eight o'clock)*. Семантична класифікація даних речень традиційно реалізується завжди виключно на основі семантики предиката. Поклавши в основу визначення безособових речень відсутність семантичного (денотативного) наповнення, тобто синтаксичної ознаки, не є вичерпним їх істоти, дослідник опиняється перед необхідністю класифікувати негомогенне коло синтаксичних явищ.

Вирішення даного питання полягає у встановленні різних ступенів відсутності підмету. Таким чином, В С Віноградов встановлює ядро категорії безособовості – абсолютно-безособові речення, і периферія категорії безособовості – відносно-безособові речення. Щодо безособових речень, то вони відрізняються від абсолютно-безособових ускладненням структури, а також семантично, тому що в них виражається «недієвий» стан, який може трактуватись безособово [26: 196].

Таким чином, безособовість може розглядатися як явище польового характеру з ядром і периферією через градування актантних наповнених семантичних структур речення. В ядерних безособових структурах спостерігається повна відсутність актантів, в той час як в периферійних структурних компонентах поля можлива актуалізація своєрідних актантів.

Актанти в периферійних структурах поля безособовості можуть бути експліковані або імпліційовані, їх семантична роль також може варіюватися: вони можуть виступати в ролі агента дії, вираженого дієслівним розширенням (приклад 1), в інших випадках, крім цього також можуть бути експерієнцером

дієслова-присудка безособового речення, тобто семантичним об'єктом його впливу (приклад 2); по-третє вони можуть виступати в ролі виключно експерієнцера процесу, вираженого предикатом безособового речення (приклад 3):

1. *Things looked as if it was not safe now for a man to stay any longer.*
2. *It puzzled him to think of that.*
3. *It seemed to her that the real life was much more exciting.*

Таким чином, вибудовується ієрархічна структура поля безособовості. Однак, весь репертуар засобів вираження безособовості на сентенціональному рівні об'єднаний однією ознакою – позицією підмета, яка жорстко детермінована структурно і з обов'язковістю отримує заповнення елементом прономінальної природи, про семантику якого досі ведуться суперечки серед лінгвістів – займенником 3-ї особи однини *it* [39: 44].

Таким чином, аналіз «вкладу» даного елемента в загальну семантику безособового речення міг би пролити світло на основні прототипові ознаки і характеристики категорії безособовості в англійській мові, ознаки, які об'єднують весь репертуар негомогенних засобів вираження безособовості, що формують дану категорію.

Функціональний потенціал даного займенника в англійській мові, як вже було сказано, надзвичайно широкий. Залежно від типу речення займеннику *it* в позиції підмета можуть бути приписані такі функції:

1. Займенник, що має антецедент і заміщає його (*It is written*);
2. Безособовий, тобто формальний елемент, який слугує лише прикметою синтаксичної конструкції речення, що характеризується в англійській мові двускладністю (*It rains*) – в зарубіжній лінгвістичній парадигмі називають займенник в такій функції по-різному: *impersonal it* [89], *formal it* [97], *unspecified it* [90];
3. Вказівний займенник, яке виконує дейктичну функцію (*It is my land*);
4. Займенник, що заміщає даний підмет (*It is clear that we'll go*), за термінологією О. Есперсена - *dummy subject* [90].

Ю.С. Степанов вважає, що взаємозв'язок категорій частини мови і члена речення давно визнана [67: 273], і вважає, що «... на інваріантному рівні структура речення об'єктивно співвіднесена з основними частинами мови». Проте, часто сентенціональний статус займенника *it* вступає в деяке протиріччя, яке знімається при зверненні до семантичного плану.

В англійській мові виділяють іменні безособові і дієслівні безособові речення:

- іменні безособові речення. При відсутності підмета в конкретному значенні, як граматичного підмета використовується особовий займенник *it*.
- дієслівні безособові речення. Присудок в дієслівному безособовому реченні виражений безособовим дієсловом (*impersonal verb*) (*to rain* - *йти (про дощ)*, *to snow* - *йти (про сніг)*) [26; 144].

У традиційній граматиці опозиція персональність / імперсональність часто перетинається з двома подібними за назвою, але різними за своєю природою категоріями: живі (іноді позначається також терміном «особа») / неживі («неособа») семантичного актанта – носія ознаки; категорією особовості (персональності). Становище ще більше ускладнює перетин вказаних понять з компонентами категорії особи (персональності).

Терміни «1-а, 2-а і 3-а особа» використовуються як для характеристики категоріальної приналежності актантів, так і для позначення «граматичної особи» ознакового компонента (дієслова). При розгляді імперсональності як компоненту функціонально-семантичного поля персональності / імперсональності можна сказати, що в англійській мові це значення виражається не граматично (як в українській мові), а лексично – займенниковою формою 3-ї особи однини *it* [35: 44].

Таким чином, опозиція персональність / імперсональність граматично тут не виражена. Отже, граматична категорія персональності / імперсональності виступає як компонент, який багато в чому визначає своєрідність устрою і функціонування простого речення в різноструктурних мовах.

Категорія персональності / імперсональності (особовості / безособовості) є важливою змістовною синтаксичною категорією, яка виражає ступінь виділеного свідомістю людини того референта дійсності, ментальний аналог якого (концепт) формалізується в структурі речення в функції підмета.

З такого розуміння її сутності випливає, що аналіз персональності / імперсональності може здійснюватися з позицій прототипної теорії, в світлі якої вона постає як градуальна категорія, що варіює в досить широкому діапазоні між прототиповими особовими реченнями і прототиповими безособовими реченнями [43: 95].

В англійській мові виділяється підтип безособових речень (таких, в яких виражається модальність). Досить вказати на конструкції типу *it is possible ...*, *it is necessary...*, структуровані як прототипові безособові речення з референціально «порожнім» *it* в якості формального підмета.

Ще на один крок ближче до прототипових безособових речень стоять в англійській мові безособові синтаксичні конструкції, які виражають ідею місцезнаходження, перебування – так звані екзистенціальні конструкції:

There is a widespread agreement about the importance of regular exercise.

There are two serious flaws in the design of the processors that power most of the world's computers.

Спроби інтерпретувати *there* інакше, ніж безособовий підмет, не можуть отримати успіх – навіть якщо поставити собі за мету трактувати *there* як прислівник місця зі значенням «там», від якого воно історично походить, екзистенціальні речення все одно не перетворюються в особові. Причина зрозуміла: *there*, що розуміється як «там», залишається референційно порожнім, бо це слово не предметне, а ознакове [58: 66].

Аналіз літератури питання показує, що деякі дослідники займаються також вивченням поєднань – *there* з різними дієсловами. Тут слід виділити дві класифікації:

1) семантичну, побудовану на двох класах, які об'єднуються навколо семантики дієслів *be* і *come* [49].

2) лексико-граматичну, що розділяє дієслова на суб'єктні і об'єктні (перехідні дієслова в пасивному і дійсному стані) [34].

На відміну від синтаксистів, що приділяють увагу тільки порожньому *there*, багато мовознавців аналізують конструкції з десемантизованим *there* як поєднання *there + be* (що є, на їхню думку, особливою синтаксичною моделлю) і розглядають їх у розділах синтаксису.

Модель «*there + дієслово*» трактується вченими по-різному, в зв'язку з чим можна виділити кілька груп, представники яких мають суперечливі один одному погляди на граматичну сутність даної моделі. Іноді дослідник виявляється непослідовним в термінології моделі, в результаті чого виникають різні трактування її сутності.

Мовознавці першої групи вважають цю конструкцію присудком речення, причому кожен з них дає досліджуваному поєднанню свою назву:

- зворот - *there is (are)*;
- дієслівний зворот *there is (are)*;
- ідіома, ідіоматичне *there is*;
- формула *there is*;
- *there + be* – присудок речення;
- *there is* – нерозкладне ціле, що представляє собою особливу форму присудку (В.Н. Ярцева, І.Р. Гальперін);
- присудок *there + be* – класична конструкція, яка вживається для «вираження факту існування, факту наявності, яке співвідноситься зазвичай з чимось певним, даними» [49: 14].
- синтаксичну побудову *there* з дієсловом існування слід розглядати як два невіддільні одна від одної елементи словосполучення, що представляють синтаксичну одиницю, яка виражає існування; - *there + be* - особлива синтаксична конструкція з вступним *there*.

Дослідники другої групи аналізують модель «*there + be / неперехідне дієслово*» як граматичний підмет.

Представники третьої групи трактують розглянуту модель як конструкцію, де лексично послаблене *there* не входить до складу присудка, а вся модель «*there* + дієслово» не є підметом. Зауважимо, що вони називають її по-різному, наприклад:

- реченням з конструкцією *there* + *be* (*are*) [49].
- структури наявності [29].
- existential sentence [32].
- речення буття, речення з *there is*, речення зі службовим *there* [28].
- речення з вступним *there*.

Четверту групу представляє А.І. Смирницький [66]. В одній зі своїх робіт він вважає, що *there* + *be* є поєднанням, що позначає знаходження в просторі і часі, де порожнє *there* є придієслівною часткою. В іншій роботі він відносить *there is* до фразеологічних одиниць, вважаючи, що це словосполучення відіграє роль цільної лексичної одиниці, більш-менш рівній слову.

Дослідження конструкції з *THERE*, як правило, націлені на визначення морфологічного, семантичного і синтаксичного статусу елементу *THERE*. Характерно, що за всіма трьома аспектами серед лінгвістів відсутня єдність поглядів. Що стосується семантичної влаштованості елементу *THERE*, то тут одні дослідники вважають це слово повністю десемантизоване, інші стверджують, що воно зберігає деяку частку свого вихідного локального значення, треті приписують йому повну лексичну значимість [66: 17].

При визначенні синтаксичного статусу *THERE* в сучасній граматичній науці намітилося два підходи: на думку одних дослідників, це слово є чисто структурним елементом, яке вживається в цілях інверсії, на думку інших, воно так чи інакше входить до складу членів речення.

Перший підхід, при якому *THERE* оголошується оператором інверсії [23: 58], видається не зовсім справедливим, тому що речення з інвертованим порядком слів містять заборону на трансформацію. Це призвело б до подвійної інверсії, що неможливо з міркувань мовної норми.

При другому підході, який розглядає входження THERE до складу членів речення, існує кілька думок: елемент THERE визнається:

1. обставиною місця;
2. частиною присудка;
3. підметом.

З огляду на те, що елемент THERE генетично сходить до прислівника THERE [49: 38], він затверджується обставиною місця або часу [32: 18].

На нашу думку, такий підхід важко визнати вірним вже з тієї причини, що існує багато речень, де перед THERE нічого не стоїть, так як ці речення не містять в своєму складі обставини місця. Визнання елемента THERE частиною присудка означало б допущення існування в сучасній англійській мові особливого типу інверсії з присудком на першому місці [22: 15].

Однак такий тип інверсії аж ніяк не характерний для англійського речення. Частина лінгвістів вважають елемент THERE підметом в реченні, проте визначають його «попереднім» на відміну від «справжнього» (anticipatory subject real subject), або граматичним на відміну від смислового в структурі конструкції [98: 64].

Але такий підхід викликає певну частку сумнівів, тому що навряд чи можна погодитися з тим, що в реченні може бути більше, ніж один підмет. Більш переконливою є точка зору, згідно з якою дослідники, визначаючи елемент THERE семантично незначущим елементом, розглядають його єдиним підметом в реченні [98: 92].

Асемантичний елемент there, спрямовуючи увагу на наступну інформацію, виступає свого роду «плацдармом» для розвитку думки, так само як і вступне IT, здатне оформляти речення за зразком безособових структур, тобто реалізуючи категорію імперсональності.

Ще одна «безагентно-пасивна» модель речення з конструкцією *It is known ..., it is reported ..., it is announced ...* виражає імперсональність в реченні.

У перехідній зоні від прототипових особових і прототипових безособових речень, знаходиться тип речень, який називається узагальнено-особовим.

Підмети таких речень характеризується тим, що їх референційна область максимально широка, а реєстр способів вираження, навпаки, досить вузький: зазвичай це багатозначні лексеми *all, everybody, everyone, people, you, they, one*. При цьому дуже важливо враховувати той факт, що ці слова можуть функціонувати і як підмети особових речень. У такого роду випадках своєрідної граматичної омонімії вирішальними факторами при розмежуванні особових і узагальнено-особових речень є комунікативна ситуація і вербальний контекст [67: 273].

Безособові речення це один з найбільш уживаних за структурою і семантикою різновидів речень. В їх основі полягає категорія імперсональності, яка в свою чергу пов'язана з понятійною категорією неживого суб'єкта. В останні час спостерігається збільшення їх вживання.

Корінні причини існування безособових конструкцій в одних мовах і відсутності їх в інших є предметом суперечок мовознавців-синтаксистів, психолінгвістів, етнофілософів. Стикаючись з різноманітністю українських синтаксичних конструкцій, які не мають прямих еквівалентів в деяких інших мовах, іноземні вчені схильні часом шукати причини цього явища не в самій системі української мови, а в якихось специфічних культурних традиціях, в особливості менталітету українського народу і в інших екстралінгвістичних факторах.

1.2 Категорія імперсональності в перекладознавстві

Перекладознавство, як відомо, є молодого наукою, що отримала своє офіційне оформлення лише в другій половині ХХ-го століття, що багато в чому пояснює детальну непропрацьованність багатьох як теоретичних, так і практичних питань, а також відсутність надійної доказової емпіричної бази в більшості проведених досліджень. Зазначене відноситься до багатьох питань науки про переклад, включаючи і переклад безособових речень з першим *there* і посесивне речення з дієсловом *to have* з прийменниковими конструкціями при описі особливостей і властивостей особистості людини [65: 55].

Займенник *it* викликає найбільшу складність з усіх особових займенників англійської мови при перекладі. Українська мова має більш широкий спектр граматичних і синтаксичних засобів вираження, завдяки цьому перекладач не обмежується одним єдиним варіантом. Наявність декількох способів перекладу речень формальним «*it*» перш за все можна пояснити необов'язковістю заповнення позиції підмета в українській мові.

Даний факт має важливе значення при перекладі саме безособових конструкцій. Для української мови характерна велика кількість безособових і виразно-особистих речень, як в розмовній мові, так в художніх і наукових текстах. Повного аналогу даних конструкцій в англійській мові немає. Відмінність безособових конструкцій української мови полягає в тому, що невідомість джерела дії можна висловити одним дієсловом, в той час як в англійській мові це передається використанням формального підмету.

Розглядаючи займенник «*it*» з точки зору актуального членування речення необхідно зазначити, що функція, яка їм виконується, задає комунікативну інтенцію висловлення. «*It*» в оціночній функції, передає особисте сприйняття автора в темі висловлювання, а інформація укладена, заради якої речення було створено. Комунікативна функція «*it*» в емпатичних конструкціях полягає у виділенні обставини або предиката речення [70: 47].

Виконуючи рематичну функцію, «*it*» відносить смислову частину речення в кінець, з метою спочатку дати модальну оцінку. Таким чином, в більшості випадків та інформація, яка передана в першій частині речення з «*it*» виражає відношення автора до описуваної події або дає загальну оцінку реми висловлювання. Незважаючи на різні варіації перекладу одного і того ж речення, точний переклад українською мовою може бути досягнутий тільки після визначення функції «*it*».

Вважаємо за необхідне розглянути залежність перекладу речень з «*it*» українською мовою і виявити наскільки велике значення відіграє визначення функції при перекладі. Номінативне «*it*» використовується в реченнях з метою

замінити іменник. Варто відзначити, «it» та іменник можуть перебувати в різних реченнях [73: 63].

Найчастіше займенник співвідноситься з іменником не на граматичному рівні, а на логічному. Він може заміщати не попередній іменник, а те, що було вжито в попередньому абзаці та висловлює головну думку речення. У реченні номінативне «it» зазвичай є функцією доповнення і при цьому воно має фіксовану форму перекладу, яка залежить тільки від виду доповнення – непряме або пряме.

Однак в більшості випадків займенник «it» українською мовою перекладається тим іменником, яке замінює, наприклад, *It was money. He chinked it once, and he blew upon it once, and he spat upon it once - Це були гроші. Перш ніж покласти монети в кишеню, старий дзвякнув ними, подув на них і поплював*). В перекладі були використані особисті займенники «ними» в орудному відмінку і «них» в місцевому, так як «it» виступає в ролі доповнення, а також іменник «гроші», з метою уточнити той предмет, який замінює займенник «it».

Слово «монети» було використано з метою уникнення тавтології в реченні. На наш погляд, переклад займенника «it» тим іменником, яке воно має на увазі, використовується, перш за все, в реченнях з кількома «it» для того, щоб не допустити двозначності речення. Займенник «it», яке виконує вказівну функцію в реченні, обов'язково перекладається українською мовою за допомогою вказівних займенників *це, цей, ця* та іншими [68: 10].

Залежність перекладу від функції більш характерна для формального «it», ніж для читача. Пояснити це можна тим, що перше «it» має яскраво виражений формальний характер, воно не співвідноситься з будь-яким певним об'єктом. Крім того, переклад формального «it» багато в чому залежить від підтипу. Безособове «it» не може бути перекладено займенником українською мовою.

Однозначним є твердження, що речення, які позначають погодні умови, перекладаються українською мовою безособовими дієсловами або іменником.

Наприклад: «*It is winter*» (Зима.) або «*It is quite dark now*» (Тепер уже зовсім стемніло) [69: 55].

Безагентна пасивна конструкція є найпродуктивнішим засобом передачі значення імперсональності. Завдяки цій своїй функціонально-семантичній особливості даний варіант пасивної конструкції отримав настільки широке поширення в сучасній англійській мові. Це означає, що безагентна пасивна конструкція багатofункціональна, причому однією з основних її функцій є передача значення імперсональності.

Будучи засобом реалізації текстової категорії імперсональності, безагентний пасив виступає в якості тексто-формулюючого елемента, який сприяє оформленню тексту в комунікативно-прагматичному плані. Отже, безагентну пасивну конструкцію слід розглядати як текстовий оператор. Тут мається на увазі безагентна пасивна конструкція, як самостійна граматична форма, так і в складі клішованих зворотів.

При цьому необхідно пам'ятати, що у складі клішованих зворотів типу *It is said that ...* і суб'єктного інфінітивного звороту безагентний пасив передає значення тільки імперсональності. Категоріально-парадигматичні значення пасивності або результативності в даних синтаксичних умовах повністю нейтралізуються.

Необхідно відзначити, що той факт, що пасивна конструкція має властивість, за допомогою якого забезпечується реалізація категорії імперсональності в тексті, залишаючись при цьому категоріальної формою стану, зовсім не суперечить загальній теорії. Відповідно до цієї теорії в різних пасивних конструкціях одного і того ж дієслова одні і ті ж семантичні аргументи займають позиції різних семантичних актантів, причому деякі семантичні аргументи взагалі можуть не займати позиції синтаксичних актантів і тим самим не позначатися лексично. У пасивних конструкціях більш підкреслюється дія або стан як результат зовнішнього впливу на об'єкт. У таких конструкціях більшої ваги набуває об'єкт, так як він займає позицію підмета,

який, як правило, тематичний і, отже, більш значимий в комунікативному плані.

Пасивні конструкції з займенником «it» українською мовою перекладаються безособовими оборотами. Пояснити це можна тим, що безособова форма дієслова в українській мові точно демонструє той факт, що дія відбувається невідомим джерелом. При цьому, за рядом пасивних конструкцій з використанням «it» закріпилися стійкі форми перекладу, наприклад «*It is known*» - «Відомо», «*It is believed*» - «Вважають, що ...», «*It is reported*» - «повідомляють, що».

Оскільки в науковій літературі існують різні кваліфікації способів перекладу пасивного стану, вважаємо за можливе на основі досліджуваного матеріалу запропонувати наступні його типи: переклад англійського пасивного стану українським пасивним, переклад українським дійсним, переклад українським невизначено-особовим реченням і переклад українським зворотним дієсловом.

В українській мові в невизначено-особових реченнях підмету немає. При перекладі англійських невизначено-особових речень українською мовою займенники *one, you i they* не перекладаються, а англійські невизначено-особові речення в цілому перекладаються українською мовою невизначено-особовими або безособовими реченнями: *One must be careful when driving a car* (Потрібно бути обережним, коли ведеш машину) *You never know what he may bring next time.* (- *One never knows ...*) *Ніколи не знаєш (важко сказати), що він може принести наступного разу.*

В англійській мові речення з «there» є безособовим і буттєвим, але при перекладі українською мовою не завжди можливо зберегти буттєву конструкцію даних речень. Теоретично майже кожне речення з екзистенційним «there» можна перекласти українською мовою, зберігши структуру, однак, при цьому способі перекладу речення характеризуються як ненатуральні [58: 144].

Причин, за якими «there» не завжди може бути перкладено українською мовою в якості безособової моделі кілька. По-перше, екзистенційні речення в

обох мовах, позначаючи наявність предмета в просторі, мають додаткові ознаки. Перш за все, це процесуальні ознаки дієслова, які не завжди збігаються в англійській та українській мовах. По-друге, організація тексту не завжди дозволяє перекласти речення відповідно до його вихідної форми і структури. Наприклад, *There appeared something so very candid, so scrupulously honourable, so very truthful and just in this course* (Так щиро звучали його слова, стільки бездоганного благородства і прямоти було в них).

В даному реченні при перекладі зберігся прийом градації, проте, не було вжито підсилювальні частки кілька разів для його побудови. Можливо, це було зроблено з метою спростити речення для сприйняття, не змінивши при цьому його семантику. Такі трансформації зустрічаються досить часто при перекладі, тому дана проблема стосується не тільки перекладу екзистенціальних речень з «there» і є однією з основних проблем перекладознавства. По-третє, англійська та українські мови це мови різного ладу.

Отже, переклад часто обумовлений значною різницею в лексичному складі мов і різницею використовуваних граматичних категорій. Наприклад, в тих реченнях, де після *there is / are* іде іменник, для української мови характерний переклад з використанням дієслова, якого в оригінальному реченні немає. За даним принципом перекладаються такі фрази: «... *he waited until there was a profound silence*» (... він стояв мовчки, поки не настала тиша) або «*Yet there was a vague remembrance in his mind ...*» (І в той же час вона викликала в ньому якийсь сумний спогад ...) [54: 133].

В англійській мові подієвий характер речення може бути переданий іменником, в той час як в українській краще використовувати дієслово, для того, щоб позначити процес дії. По-четверте, в кожній мові існують стандартні форми опису подій і ситуацій, які не дозволяють перекласти речення відповідно до його оригінальної конструкції.

Наприклад, речення *There you have me. Doctor Marigold* не може бути перекладено українською мовою з використанням посесивного дієслова «мати».

У перекладі цього речення відповідає наступна форма «*I ось я перед вами, честь маю представитися - Доктор Меріголд*».

Таким чином, вивчивши проблеми адекватного перекладу екзистенціальних конструкцій, що містять «there», необхідно відзначити, що головною причиною, за якої даний тип речень має різноманітні засоби перекладу українською мовою, є різниця в сприйнятті світу людей різних культур [69: 44].

На нашу думку саме ця різниця обумовлює проблеми перекладу, так як проявляється в розбіжності лексичного, граматичного складу мов, в особливостях опису однієї і тієї ж події носіями англійської та української мови.

1.3 Особливості наукового дискурсу та специфіка його перекладу

Відомо, що основною функцією наукової літератури є повідомлення. Цим і визначається інформативна функція мови цього стилю літератури. Характерною стильовою рисою наукової літератури є логічність висловлювання, яка досягається послідовним розгортанням думки, введенням точних визначень і формулювань.

Ефективність доказів досягається чіткою організацією всього висловлювання: поділом тексту на глави, параграфи, абзаци, в яких особливо важливі положення виділяються шрифтом, підкресленнями, буквами або цифрами. Наочність викладу досягається ілюстративним словесним і образотворчим матеріалом. Ілюстративний матеріал сприяє більш повного розуміння змісту публікації [18: 44].

Науковий стиль має специфічні характеристики, які помітно виділяють його серед інших стилів, зокрема, в ньому міститься когнітивна інформація, тобто за допомогою такого роду інформації передаються відомості про зовнішній світ. Для когнітивної інформації, а, отже, для наукових текстів, характерні три основні параметри [25: 6]:

- об'єктивність;
- абстрактність;
- компресивність (щільність).

Об'єктивність в тексті забезпечується атемпоральністю, а саме, прямим порядком слів, чіткою схемою суб'єкт-предикат-об'єкт, неособистою семантикою суб'єкта і великою термінологічною насиченістю.

Підвищена ступінь абстрактності когнітивної інформації виражається за допомогою логічного принципу побудови тексту вступ-основна частина-висновки, різних видів сурядного і підрядного зв'язку, складним і різноманітним синтаксисом, також логічним структуруванням інформації, якому сприяють і шрифтові засоби: кегль, шрифт, нумерований список і т.д. Вони в свою чергу є виразом відразу двох параметрів абстрактності, тому що структурують інформацію і щільність, так як дозволяють візуально скорочувати інформацію [26: 44].

До параметру щільності також слід віднести наступні спеціальні засоби, такі як діаграми, схеми, креслення, різного роду цифрові коди і схематичні покажчики, символи і формули. Отже, в тексті наукового стилю завжди будуть проявлятися всі перераховані вище характеристики.

Можна стверджувати, що науковому тексту є особливим видом мовлення, якому притаманні строгість, логічність і лексична наповненість термінами. До екстралінгвістичних особливостей текстів наукової літератури можна віднести:

- інформативність;
- об'єктивність викладу матеріалу (аргументація, вмотивованість, обґрунтованість);
- абстрактність і сувора логічність викладу;
- орієнтація на логічне сприйняття (а не на чуттєве) [29: 98].

Основи стилю сучасної англійської наукової літератури на сьогоднішній день базуються на нормах англійської писемної мови з певними специфічними характеристиками, до яких відноситься:

1. Вживання спеціальної лексики.

2. Використання граматичних конструкцій, характерних для наукових текстів. Використовуються тільки чітко встановлені граматичні норми. Широко поширені пасивні, герундіальні й інфінітивні звороти, а також модальні конструкції. У текстах наукового дискурсу превалюють дієслова наказового способу, тобто це обумовлено необхідністю обов'язкового виконання ряду певних дій. Досягнення логічних виділень найчастіше досягається шляхом прямого порядку слів, тобто виключається інверсія [40: 36].

Основні особливості перекладу наукових текстів проявляються в обов'язковому знанні перекладачем всіх термінів, які стосуються конкретної галузі перекладу. Фахівець, який працює з науковим текстом, повинен розуміти не тільки зміст перекладних слів, а й враховувати всі нюанси їх застосування.

При перекладі наукової літератури слід завжди витримувати стиль оригінального документа. Зазвичай всі документи наукового характеру мають основні риси. Серед них варто відзначити чіткий і короткий характер викладу, суворий виклад наукової термінології, ясну логічну послідовність інформації, однозначність і конкретність при трактуванні фактів [25, с. 55].

При перекладі наукового дискурсу категорично виключається різноманіття епітетів, науковий переклад з однієї мови на іншу повинен бути точним і логічно збудованим. Дуже важливо не тільки передати суть тексту, а й уникнути дрібних неточностей. Наприклад, дрібна помилка в перекладі інструкції з експлуатації обладнання може перешкодити успішному запуску або привести до неправильного використання цього обладнання.

Перекладач, який займається науковим перекладом українською мовою, повинен володіти досконало як українською, так і англійською мовою, чудово розбиратися в науковій термінології, властивій тій чи іншій сфері діяльності, вміти працювати з інформаційними джерелами. Досить часто при науковому перекладі англійською мовою виникають проблеми, пов'язані з нестачею перекладачів, які досконало володіють науковою термінологією і розвиненими лінгвістичними здібностями [25: 65].

Тому для усунення недоліків перекладу тексту і максимального його приведення до тексту вихідного документа, перед безпосереднім практичним використанням перекладений текст додатково проходить перевірку фахівцями в області наукового перекладу і фахівцями з лінгвістики.

Наукові тексти вимагають точного перекладу з використанням відповідних лексичних еквівалентів в мові перекладу. Синоніми і переклад описового характеру використовуються, як правило, тільки в екстрених випадках [44: 154].

Значні труднощі при перекладі наукових робіт виникають і в тому числі, якщо слово має кілька значень. Вибрати те, що не спотворює не тільки зміст перекладу, але і дає правильне трактування терміну для конкретного технічного випадку - це майстерність перекладача. Адже іноді наукова термінологія може поставити в скрутне становище і людину з інженерною освітою, особливо, якщо в різних наукових областях застосовуються зовсім різні значення одного й того ж слова.

Слід зазначити, що нерідко доводиться враховувати і регіональні смислові відмінності, адже для різних країн переклад одного і того ж терміну може звучати по-різному. Ще одна важлива проблема - це наявність в текстах аббревіатури або скорочень, які не завжди зрозумілі навіть науковцям [47: 5].

Дані скорочення і аббревіатури можуть стати нездоланим бар'єром на шляху до якісного перекладу. Наприклад, в англійській науковій літературі скороченню піддаються всі частини мови: *assembly - assy, without - w / o, weight to volume - w / v* і так далі. У той же час, в українській науковій документації важко знайти такі скорочення, як «документи - доки», «інформація - інфа» та інше, що неприпустимо зі стилістичної точки зору української мови і властивого їй науковому стилю.

Чимало труднощів виникає і з перекладом нових наукових слів, які в нашій країні ще офіційно не прижилися. В такому випадку фахівцеві доводиться шукати і вибирати різноманітні варіанти відповідних тематичних українських слів, які повністю відповідають першоджерелу. Для наукових

перекладів характерною особливістю є певна манера викладу. Це пояснюється тим, що фахівці, які користуються перекладеними текстами, повинні без особливого ускладнення розуміти інформацію або керівництво до дії і не повинні відволікатися на форму подачі інформації [37: 65].

Автор наукового тексту прагне до того, щоб виключити можливість довільного тлумачення досліджуваного предмету, внаслідок чого в науковій літературі майже не зустрічаються такі виразні засоби, як метафори, метонімії та інші стилістичні фігури, які широко використовуються в художніх творах для надання мові живого, образного характеру.

Автори наукових творів уникають застосування цих виразних засобів, щоб не порушити основного принципу наукової мови - точності і ясності викладу думки. Науковий переклад завжди позбавлений емоційності та образності і повинен здійснюватись в науковому стилі [48: 25].

Можна ще раз підкреслити, що наукові переклади відрізняються точністю, чіткою послідовністю викладу, стислістю, логічною побудовою фраз, ясністю і об'єктивністю. Правда, потрібно відзначити, що при всій своїй стилістичній віддаленості від живої розмовної мови, багатой різноманітними виразними засобами, науковий текст все ж включає в себе певну кількість нейтральних за забарвленням фразеологічних сполучень наукового характеру, наприклад: *the wire is dead* - провід відключений; *the wire is alive* - провід під струмом.

Відносно синтаксичної структури англійські тексти наукового змісту відрізняються своєю конструктивною складністю. Вони багаті на прислівникові, інфінітивні та герундіальні звороти, а також деякі інші чисто книжкові конструкції, які часом ускладнюють розуміння тексту і ставлять перед перекладачем додаткові завдання [48: 35].

Науковий текст - це текст, який має характеристики і наукового, і технічного стилів, а також наукові терміни. При перекладі наукових текстів перекладачам необхідно враховувати дану особливість. Очевидно, що науковий

текст призначений для фахівців в конкретній сфері чи галузі знань, які в даному випадку виступають в якості реципієнтів.

Отже при перекладі наукових текстів перекладач повинен:

1. знати як мінімум дві іноземні мови;
2. бути ерудованим в термінах і поняттях, також двома мовами;
3. використовувати різні джерела інформації [55: 151].

Переклад наукової літератури вважається досить важким і кропітким заняттям, яке, крім значного обсягу роботи, вимагає професійних знань в конкретній галузі. Точний зміст тексту не повинен спотворюватися, а крім того, важливо витримати стилістику оригіналу.

Необхідно враховувати те, що від перекладача потрібне адекватне розуміння теми і сенсу тексту. Перекладач повинен найточніше передати зміст термінів. Від нього може знадобитися мовна і смислова адаптація перекладних матеріалів.

Висновки до розділу 1

1. У науковій лінгвістичній літературі існує безліч визначень поняття категорії особи в мові, проте, дана проблема залишається дискусійною. Основне значення особи або суб'єкта в так званих безособових реченнях неодноразово ставало предметом опису, аналізу та узагальнення в працях вітчизняних і зарубіжних вчених. Представлені погляди на співвідношення понять особа - підмет - суб'єкт, незалежно від лінгвістичних концепцій, в більшості своїй об'єднує визнання реченням основною комунікативною одиницею мови і основною одиницею синтаксичного системи. Функціонально-семантичні і прагматичні характеристики засобів вираження імперсональності дають можливість визначати її як категорію актуалізації, що співвідносить ситуацію та її учасників з учасниками мовного акту.

2. Для української мови характерна велика кількість безособових і виразно-особистих речень, як в розмовній мові, так в художніх і наукових текстах. Повного аналогу даних конструкцій в англійській мові немає. Так як в

українській мові відсутня така граматична структура як «формальний» підмет, перекладач змушений використовувати різні способи перекладу, при цьому в кожному випадку вживання безособового речення має свої особливості. Широкий спектр безособових дієслів в українській мові і поширеність невизначено-особових речень пояснює наявність усталених способів перекладу безособових речень. Однак стандартні способи перекладу характерні в більшості випадків для пасивних конструкцій і безособового «it».

3. Науковий стиль є одним з функціональних стилів, що характеризується повідомленням нової інформації в строгій, логічно організованій та об'єктивній формі. Важливо зазначити, що науковим текстам притамана чітка, специфічна структура та особлива термнологія, тож важливим є знання перекладачем специфічних для текстів наукового функціонального стилю методів та прийомів перекладу та вміння ними користуватися, особливо за відсутності прямих відповідників лексичних та граматичних одиниць у мові перекладу. Специфіка перекладу наукового тексту полягає в тому, що він призначений для повноправної заміни оригіналу і рецептори перекладу вважають його повністю тотожним початкового тексту. Спеціалізовані наукові тексти англійською мовою рясніють спеціальними термінами, аббревіатурою, позначеннями і різними скороченнями, які необхідно знати і при перекладі використовувати адекватні еквіваленти рідної мови. Переклад наукових текстів неможливий без використання джерел лінгвістичної і наукової інформації, в яких перекладач повинен добре орієнтуватися і якими він має користуватися.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ РЕАЛІЗАЦІЇ РІЗНИХ ВИДІВ КАТЕГОРІЇ ІМПЕРСОНАЛЬНОСТІ В АНГЛІЙСЬКОМОВНОМУ НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ

В якості практичного матеріалу для дослідження ми взяли 100 речень із текстів наукового дискурсу англійської мови та надали їх переклад українською мовою. Методом суцільної вибірки ми в англійських реченнях виявили наступні кількісні значення засобів вираження граматичної категорії імперсональності:

1. Реалізація категорії імперсональності через зворот *there is/there are* – 12 одиниць;
2. Реалізація через безособовий займенник *it* та конструкції типу *it is important* – 37 одиниць;
3. Речення з дієсловами *seem, appear, happen* та безособовими дієсловами *rain* – 13 одиниць;
4. Пасивний стан – 29 одиниць;
5. Безособові займенники *one, they you* – 10 одиниць.

2.1 Реалізація категорії імперсональності на граматичному рівні через *it/there is/there are*

В теоретичній частині дослідження нами були названі функції безособового займенник «it», який в свою чергу є підтипом формального. У практичній частині дослідження представляється необхідним зосередитися на вступному «it». Відмінність вступного «it» від безособового полягає в неможливості переформулювання речення і в більшості випадків він є частиною конструкцій, які виражають імперсональність.

(7) *It is essential to protect endangered species.* (SB: URL)

(62) *It is suggested that people who consume coffee and are especially sensitive to the bitter taste, learn to associate the bitter taste of coffee with its stimulating properties through positive reinforcement* (SB: URL)

Вживання у цих реченнях вступного «it» дозволяє зробити акцент на важливій частині висловлювання, в даному випадку на емоціях мовця. Рематичну функцію «it» найнаочніше можна простежити в складнопідрядних реченнях зі зворотом «*it is ... that*».

Вступне слово «IT» в цьому типі речень також залишається семантично «безбарвним» до тих пір, поки він не отримує свого розкриття в іменному компоненті. Оскільки формальне «IT» у цих двох реченнях наповнюється змістом іменного компонента, природно припустити, що якісна сторона іменного компоненту впливає на смислове навантаження підмету. У зв'язку з цим є цікавим розглянути відносини підмета та цього компоненту.

(43) *It is believed that a key to saving the world's wild tigers from extinction is to put an end to poaching of tigers* (SB: URL)

(44) *It is reported that virtual worlds can be important places where children practice what they will do in real life* (SB: URL)

1) У реченні типу *It is believed* формальне IT розкривається через іменний компонент, інформація про який з точки зору мовця представляється вичерпною, тобто зміст іменного компоненту має конкретно-інформативний характер і покриває виразно-вказуючий характер займенника IT.

2) В реченнях типу *It is reported* відбувається подальша деталізація іменного компонента, інформація про який з точки зору мовця недостатня.

Розкриття об'єктно-іменного компоненту здійснюється цілим смисловим комплексом *that* та *can trust him*. Таким чином, виразно-вказуючий характер підмету розкривається через іменний компонент, який потребує, на думку мовця, деталізації через недостатню інформативність. В силу цього підмет, направляючи думку на предмет висловлювання і деталізуючись через нього, семантично виявляється більш абстрактним, ніж у першій моделі.

(49) *The effects of electrical stimulation were acute and produced a sustained effect indicating it should be explored for its clinical application* (SB: URL)

В даному реченні іменний компонент має абстрактний характер на відміну від другої моделі і, будучи недостатньо інформативним, має уточнювачі, які аналогічні уточнювачам у другій моделі. Крім того, він має ще й модальний відтінок значення, передає суб'єктивне ставлення мовця до дійсності, висловлюючи свою оцінку, що не властиво першим двом моделям.

(55) *It is noteworthy to understand that these behaviours are hallmarks of ADHD* (SB: URL)

(13) *In developing new drugs, it's crucial to know about functional units with multiple proteins and bear them in mind as potential targets.* (SB: URL)

В цьому прикладі підмет розкривається через іменний компонент, який має абстрактно-модальний характер і займенник ІТ, яка виступає в ролі підмета, який абстрагується в такій мірі, що втрачає свій конкретно-вказуючий характер і повністю десемантизується, виконуючи лише просторово-обмежувальну функцію. Це і обумовлює безособовий характер підмету.

(19) *It would have been impossible to accept amendments* (SB: URL)

У цих реченнях функцією вступного «it» є формальною. Будучи обов'язковим компонентом висловлювання, «it» вводить реальний, значущий підмет і використовується з метою збереження двоскладності безособового речення. Формальний підмет «it» не тільки вводить рему у висловлювання, а також допомагає автору дати оцінку події, що відбувається, з використанням таких конструкцій, як «*it is likely*», «*it is possible / impossible*», «*it is strange*», «*it is necessary*» та інших. Отже, «it» також виконує й оцінну функцію.

(25) *It is rather difficult to deal with Chemistry formulas* (SB: URL)

(8) *It is important to develop the new medical technologies in order to save people's lives.* (SB: URL)

(35) *It is important to eat a wide range of food in order to stay healthy.* (EO: URL)

(75) *It is strange to consider the fact that software developers and social network creators are, in real life, not really very social.* (EO: URL)

(91) *Although it is hard to tell when this will become a reality, it is certain that these universal vaccines will reduce the frequency of vaccination, improve the protection against the flu and decrease the economic burden associated with the flu.*

(SB: URL)

Тут «it» використовується з метою спростити речення для сприйняття. Якщо підмет виражено інфінітивом, герундієм або підрядним реченням, то «it» ставиться на початку речення, а підмет займає місце після присудка. Дана трансформація допомагає полегшити висловлювання для розуміння.

(59) *It appeared that many of the big mammals started to disappear at least one million year before humans would be able to have hunt them* (SB: URL)

(31) *When it rains the water that comes down on us has these dangerous substances in it.* (SA: URL)

(51) *It seems that the nutrient-laden ash coming from huge volcanoes towards the end of dinosaur-era triggered a series of events which ultimately lead to the formation of these fossil fuels.* (SB: URL)

(52) *This suggests that humans used astronomy in their lives around 40,000 years ago, much earlier than previously believed.* (SB: URL)

Вступне «it» також виконує певні функції в реченні. По-перше, воно вводить смисловий зміст висловлювання. По-друге, «it» акцентує увагу слухача на ремі речення, тобто виконує рематичну функцію. По-третє, конструкції з вступним «it» допомагають висловити оцінку автора, раціональну чи емоційну. По-четверте, «it» виконує емфатичну функцію – допомагає слухачеві зрозуміти, яка інформація є найбільш важливою в реченні. По-п'яте, «it» спрощує фразу для сприйняття, робить її менш громіздкою, але при цьому значущою і лаконічною.

(96) *It appeared that prehistoric climate changes have had a dramatic impact on plant and animal life.* (SB: URL)

(99) *On the southern continents it rained a lot and turned these areas, like the Sahara desert, into green forests and grasslands.* (SB: URL)

(6) *It tends to be the most global problem of our environment.* (SB: URL)

На наш погляд, поділ речень із формальним «it» на конструкції, що містять безособове і вступне «it», правомірне. Різниця між даними типами речень проявляється не тільки на синтаксичному рівні, а й на семантичному. Виступаючи як безособовий елемент висловлювання, «it» допомагає позначити факт невідомості джерела дії, але при цьому сприяє повноті висловлювання – робить його ясним і зрозумілим слухачеві.

(40) *It is important to understand why and how you can protect yourself from electrical injuries* (SB: URL)

У безособових реченнях в центрі уваги мовця і слухача знаходиться не сам об'єкт дійсності, а якість уявлення про нього. Тому безособове ІТ є не просто вступним і незначним елементом, а, навпаки, висловлює дуже істотну функцію фіксатора певних синтаксичних зв'язків, що забезпечують існування і функціонування безособових речень у сучасній англійській мові.

Багатьма дослідниками, а саме О. Есперсеном [32], С. Є. Кузьміною [36] було відзначено, що речення з «there» мають екзистенціальну семантику [8; 15; 33]. На наш погляд, є підстави стверджувати, що дана семантика властива реченням внаслідок вживання «there», який втратив вказівне значення. У поєднанні з дієсловом to be екзистенціальна семантика проявляється найбільш яскраво.

Причина полягає в тому, що саме по собі це дієслово позначає існування, буття і наявність будь-якого об'єкта в просторі. Однак семантика «there» зберігається і при вживанні з іншими дієсловами. Залежно від свого смислового значення, вони впливають на «there».

(82) *There must be ways to make sure that all countries profit from the good sides of globalization* (SB: URL)

(93) *The therapy has only been tested in mice, but there is hope that cancers will completely disappear in patients following therapy validation in humans* (SB: URL)

(3) *There is an opinion that mammals do not migrate so much because walking is slow and takes up too much time.* (SB: URL)

Для наукового дискурсу найбільш типовим є поєднання «there» + to be, тому що, по-перше, дане дієслово є неперехідним, по-друге, воно позначає існування об'єкта, як в загальному сенсі, так і в конкретній ситуації. У реченнях зі зворотом «there is / are» у науковому дискурсі дієслово може бути, як в теперішньому, так і минулому часі.

Обмежень у виборі тимчасової форми дієслова to be в поєднанні з «there», як правило, немає, однак, найчастіше в даному типі речень вживається простий теперішній або минулий час. Крім цього, дієслово в позиції присудка в реченні з «there» так само може займати словосполучення з перехідним або неперехідним дієсловом. Слідом за предикатом в даному типі речення є іменник, який узгоджується з присудком, що стоїть після нього.

(5) *There were applied several fertilizers in those areas* (SB: URL)

У цьому полягає головна відмінність речень з «there» від речень з формальним «it». Багато дослідників розглядають їх паралельно, однак, необхідно відзначити, що у випадку з «it», присудок у реченні узгоджується з формальним словом, в той час як в реченнях із «there» предикат узгоджується з реальним підметом [88: 15].

У зворотах «there is / are» граматичне число дієслова ставиться першим із наступних іменників. Так само в поєднанні «there» + to be включені модальні дієслова *must, should, can* та інші.

(10) *There are two serious flaws in the design of the processors that power most of the world's computers.* (SB: URL)

(36) *There are six main groups of nutrients: proteins, carbohydrates, fats, vitamins, minerals and water.* (EO: URL)

(30) *There are three kinds of black holes.* (SA: URL)

Всі дієслова, що вживаються з «there» у науковому дискурсі, можна розділити на дві групи. До першої відносяться так звані «екзистенційні» дієслова, тобто дієслова, що позначають форми існування або положення в

просторі. Друга група складається з дієслів події, що вказують на появу будь-якого об'єкта в полі зору.

«Екзистенціальні» дієслова мають найбільшу семантику існування з усіх трьох типів. Вони позначають наявність предмета, як у фізичному, так і нефізичному просторах. До цієї групи можна віднести такі дієслова, як *exist, live, remain, linger, sit, lie*. З усіх перерахованих дієслів *exist* найбільш схожий з *to be* за своїм значенням, вони можуть так само використовуватися в якості заміників [82: 239].

(84) *The moon has no atmosphere. There is nothing to breathe, not even poisonous gases and there is no weather to change its surface.* (SB: URL)

(14) *There was no stopping this process* (SB: URL)

У цьому полягає одна з важливих властивостей формального «there». У той час як дійтичне «there» привносить ясність в речення, вказуючи на місце розташування, «there» екзистенціальне навпаки додає неясності і дозволяє уникнути акцентування простору.

(20) *There have been developed new approaches to such problems* (SB: URL)

(41) *Research conducted by Opinium for Legal & General involving over 2,000 adults across the UK reveals that there is a lack of understanding about what can be done to reduce the strain on the environment.* (SB: URL)

(28) *Because there is no light in black holes we cannot see them.* (SB: URL)

У реченнях даного типу «there» на перший погляд близьке за своєю функцією до дійтичного типу, проте, відсутність явного локативного значення, доводить, що дана конструкція є екзистенціальною.

(59) *There appeared many of the big mammals started to disappear at least one million year before humans would be able to have hunt them.* (SB: URL)

У цьому реченні, як і в більшості випадків, «there» вживається з дієсловами, які, так чи інакше, близькі за своїм значенням до дієслова *to be*. З розподілу дієслів за ознаками, можна стверджувати, що в основному «there» поєднується з неперехідними дієсловами. При використанні неперехідних дієслів вживання доповнення не є обов'язковим, так як і без нього, речення є

закінченим і повним сенсу. Так само при поєднанні «there» + неперехідне дієслово, речення перебувають в реальному стані.

До другої групи дієслів, що вживаються з «there», входять дієслова, що позначають появу об'єкта. Перш за все, це дієслово *appear*. На наш погляд, існує якась причина, по якій поєднання «there» з *seem* і *appear* вживається набагато частіше, ніж з іншими семантичними дієсловами.

(89) *It is a healthcare area that is gaining increasing attention around the world as there seem to be more studies proving that the impact of environmental health extends beyond the individual and can determine the cost of public health care and the health of the local economy. (SB: URL)*

Це можна пояснити тим, що дані речення в більшості випадків мають характер вірогідності або сумніву, а «there», володіючи розпливчастим значенням, підсилює їх семантику. Дієслово *to appear* вже саме по собі означає появу будь-якого об'єкта, однак «there» в даних випадках, необхідне не для того, щоб вказати місце, де з'явився об'єкт, а підкреслити саме процес його появи або послідовність дій, в результаті яких вона сталася.

«There» також набуває відтінки значення дієслова *seem*, а саме значення ймовірності, але при цьому, саме слово *there* вказує на існування даної ймовірності. Речення з цими поєднаннями можуть позначати як буття об'єкту в фізичному, так і нефізичному просторі. При цьому, позначаючи існування об'єкту в конкретному місці, *there* зберігає своє екзистенційне значення, і семантично не буде зближуватися з «there», що володіє локальним, вказівним значенням.

Крім того, в поєднаннях з дієсловом *seem* «there» допомагає ухилитися від конкретизації місця, в якому знаходиться об'єкт, наприклад:

2.2 Реалізація категорії імперсональності на синтаксичному рівні через пасивний стан та конструкції *get+Part.II*

На синтаксичному рівні через конструкції з пасивним станом імперсональність була виражена 29% . «Безагентно-пасивна» модель речення з

конструкцією *It is known ...*, *it is reported ...*, *it is announced ...* є характерними для наукового дискурсу англійської мови.

(1) *It is known that many mammals, birds, fish, insects and other animals travel regularly from one place to another during a certain time of the year.* (SB: URL)

(4) *It might be suggested that our modern life style has led to dirtier air over the years.* (SB: URL)

(42) *Soldiers in some countries are reported to be taking part in illegal killings of elephants.* (SB: URL)

Вступне «it» виконує такі функції в реченні. По-перше, воно вводить смисловий зміст висловлювання. По-друге, «it» акцентує увагу слухача на ремі речення, тобто виконує рематичну функцію. По-третє, конструкції з вступним «it» допомагають висловити оцінку автора, раціональну чи емоційну. По-четверте, «it» виконує емпатичну функцію – допомагає слухачеві зрозуміти, яка інформація є найбільш важливою в реченні. По-п'яте, «it» спрощує фразу для сприйняття, робить її менш громіздкою, але при цьому значущою і лаконічною.

(44) *It is reported that virtual worlds can be important places where children practice what they will do in real life.* (SB: URL)

(47) *It is reported that many people suffer from jet lag when they travel a lot.* (SB: URL)

(80) *It is said that Second Life gives people freedom and lets them do things that they can't do in real life they do point out some dangers.* (EO: URL)

Такі конструкції, які вживаються в реченнях для позначення категорії імперсольності є широкоживаними в англійськомовному науковому дискурсі, так як їх функцією є передача інформації, що наглядно не є громіздкою.

(85) *It is said that the gravitational pull may be the reason that the dark side of the moon has a higher surface than the side we see.* (EO: URL)

(74) *It is reported that industrial countries are responsible for global warming and must also cut emissions more than others.* (SB: URL)

Всі вищенаведені приклади виражають повідомлення інформації в газетах, журналах чи статтях наукового напрямку.

(78) *Since Area 2 had no industrially emitted SO₂ and almost no HC exposures, it was considered in the Kaldor study to be unexposed to emissions from the petroleum and chemical industries.*

(43) *It is believed that a key to saving the world's wild tigers from extinction is to put an end to poaching of tigers.* (SB: URL)

(66) *It is estimated that in about 4 billion years the Milky Way and Andromeda will collide.* (SB: URL)

(100) *It is believed that dinosaurs became extinct towards the end of the Mesozoic era, about 65 million years ago.* (SB: URL)

На матеріалі дослідження, можна зробити висновок про те, що вищенаведенні речення з однотипними імперсональними конструкціями дуже часто вживаються в наукових дискурсах, в даних реченнях вони позначають оцінку та ймовірність певної інформації та загальну думку про те, що вже давно відомо.

Приклади, які подані нижче є також підтвердженням цієї думки.

(16) *It is believed that virtual worlds can be a powerful, engaging and real interactive alternative to more passive media.* (SB: URL)

(62) *It is suggested that people who consume coffee and are especially sensitive to the bitter taste, learn to associate the bitter taste of coffee with its stimulating properties through positive reinforcement.* (SB: URL)

В цих прикладах вживані конструкції виражають думку, оцінку щодо подальшої інформації.

(68) *It is expected to send clear and sharp images, which will be more detailed than ever before.* (SB: URL)

(45) *It is believed that virtual worlds can be a powerful, engaging and real interactive alternative to more passive media.* (SB: URL)

Такі імперсональні пасивні конструкції є однотипними та використовуються для того, аби позбутися нагромадження інформації та зробити її більш когерентною для читача.

Також безагентна модель таких конструкцій може вживатися на ряду з модальними дієсловами, щоб показати ймовірність, необхідність та точність інформації тощо. Наприклад:

(2) *It can be said that more specialized computer programs were developed for detailed linguistic analyses of specific types of structural elaboration.* (SB: URL)

(4) *It might be suggested that our modern life style has led to dirtier air over the years.* (SB: URL)

(17) *In general this problem suffers from a combinatorial explosion in the number of potential tracks that must be evaluated.* (SB: URL)

(24) *It must be remembered that the purpose of education is not to fill the minds of students with facts... it is to teach them to think.* (SB: URL)

Безособове ІТ в даних конструкціях наділене синтаксичним значенням обмежувальної вказівки, спрямованості думки на денотат, представлений у реченні іменним компонентом. Сприйняття референта починається не з його імені в ролі підмета, як це має місце в особових реченнях, а з його умовного позначення, яке передує його смислового розкриттю. В силу цього безособове ІТ є не просто вступним і незначним елементом, а, навпаки, висловлює дуже істотну функцію фіксатора певних синтаксичних зв'язків, що забезпечують існування і функціонування безособових речень у сучасній англійській мові.

Конструкції з *get* і з *be* відповідають певним вимогам: вони мають загальну синтаксичну модель ($N + V\text{-aux} + Ved$) і загальний зміст (Об'єкт дії, Дія). Розглянемо низку речень:

(5) *There were applied several fertilizers in those areas* (SB: URL)

(33) *A lot has been done to prevent smog recently.* (EO: URL)

(29) *But it was in 1971 that the first black hole was actually discovered.* (SA: URL)

(34) *In some cities, cars aren't even allowed to drive on smog days.* (EO: URL)

Перше речення може бути інтерпретовано як таке, що має агентивно-об'єктну структуру, яку можна представити як «певний об'єкт-дія-невизначений підмет». У самій структурі речення підмет є лексично невираженим, але в семантичній структурі є невизначеним. А оскільки в предтексті є посилання на безпосереднього колективного діяча в цій ситуації, то цілком можлива лексична підстановка підмета в даній конструкції (...*in those areas*). Тільки в результаті такої операції можлива трансформація з пасиву в актив (*several fertilizers were applied in those areas*).

Сказане вище відповідає твердженням деяких англійських граматистів про те, що *get* вживається тоді, коли одухотворений виробник дії не імплікується. Наші подальші спостереження також підтверджують, що в конструкції з *get* імплікується ознака "відсутність особистісного виробника дії", який ми називаємо ознакою імперсональності.

Модель конструкції *get + Past Participle* сигналізує значення імперсональності, яке є її основним системним знанням. Але в ході дослідження було виявлено, що така конструкція не вживається в науковому дискурсі, вона є неформальною, використовується у повсякденному житті. У цьому значенні конструкція з *get* протиставляється двочленній конструкції з *be*.

2.3 Реалізація категорії імперсональності на лексичному рівні через безособові займенники *one, any, some*

На лексичному рівні через безособові займенники імперсональність була виражена 10% зі ста речень. Це свідчить про те, що в науковому дискурсі не досить привілеюється використання безособових займенників для вираження категорії імперсональності.

У невизначено-особових реченнях в англійській мові, на відміну від української, існує формальний підмет. Такий формальний підмет може бути виражений займенниками *one, they, you*.

Займенник *one* вживається як невизначено-особовий підмет для позначення невизначеної особи, коли дійова особа невизначена або узагальнена в значенні кожен, будь-яка людина, люди (включаючи мовця).

(15) *Even if one stopped emitting greenhouse gases today, global warming would continue to happen for at least several more decades, if not centuries.* (SB: URL)

Займенник *one* часто вживається в невизначено-особових речень спільно з модальними дієсловами, як, наприклад, це має місце в прикладах: *One should* і *One must*. Що ж стосується уточнення «включаючи мовця» при визначенні семантики невизначено-особових речень, то це означає, що зміст речення відноситься не тільки до якоїсь невизначеної особи або особам, але також і до того, хто говорить.

Так, наприклад, коло діючих невизначених осіб включає також і особу, хто говорить в реченні.

(76) *While one cannot dispute the basis for this sentiment as a practical matter, it would seem that those who sought to challenge incumbent Congressmen might have equally good reason to fear a Commission.* (EO: URL)

Аналогічним чином, і у всіх інших прикладах (з невизначено-особовим підметом *one* семантичне коло діючих невизначених осіб включає до свого складу також семантику того, хто говорить, який також здійснює деякий вплив на подію.

(57) *However, this is not a general rule, as one has to consider the individual's unique biological clock when measuring the effects of stress.* (SB: URL)

(21) *There are many mediums online where one might be asked to share information that one finds personal, and one needs to know where this information is going to be used.* (SB: URL)

One в поєднанні з модальними дієсловами *must, have, may* перекладається українською мовою як ‘потрібно, слід’, з дієсловом *can* – ‘можна’. *One* може вживатися у формі присвійного відмінка і в цьому випадку перекладається ‘свій, своя, своє, свої’.

Релевантною граматичною категорією, яка констатує загально-граматичну категорію предикативності, є в англійській мові категорія особи. Однак в англійському підтипі невизначено-особових речень граматична категорія особи послаблена в своєму змістовному плані: особа стає семантично невизначеною: ми спостерігаємо дуже невизначену вказівку на особу: мається на увазі будь-яка людина за даних обставин.

(26) *If you're relatively new to using the internet or don't use it very often, then you might not be up to date on how platforms like social media sites work.* (SB: URL)

(40) *It is important to understand why and how you can protect yourself from electrical injuries.* (SB: URL)

Невизначені займенники в англійській мові є найбільшою групою. До її складу входять понад десяти займенників. І кожний з них має свої особливості вживання.

Займенник *some, any, no* утворюються шляхом додавання слів *one, thing, body* до невизначених займенників *some i any*. Вживаючись як займенники-іменники, ці слова виконують в реченні функції підмета або доповнення. Тут варто пам'ятати один момент: коли такий невизначений займенник є підметом, дієслово-присудок необхідно ставити в форму третьої особи однини:

(11) *If someone was stranded in the middle of the Atlantic Ocean, would there be enough fish to let them survive on the life raft?* (SB: URL)

Займенники *somebody, someone, something* вживаються в стверджувальних реченнях, спеціальних питаннях і в загальних питаннях, в яких виражені прохання; *anybody, anyone, anything* – в негативних реченнях, загальних питаннях і умовних реченнях

Займенники, похідні від *no*: *nobody, no one, nothing, nowhere* – як і невизначені займенники, ці негативні займенники утворені шляхом поєднання *no* зі словами *body, one, thing, where*.

(18) *We need to become one ecosystem too and work together to address the threats to the world we live in. It is not any one business, government, or person's responsibility to save the planet.* (IEP: URL)

У синтаксичній позиції англійської мови невизначено-особові речення підметом найчастіше в невизначено-особистих реченнях виступає інший особистий займенник *they* в значенні невизначеної особи, виключаючи мовця:

(65) *They say greenhouse gas emissions could be halved in the next decade if a small number of current technologies and behavioural trends are ramped up and adopted more widely.* (SB: URL)

(27) *They call it Gross Domestic Product.* (SB: URL)

(60) *They say solar and wind power, now cheaper than fossil fuels in many regions, must be scaled up rapidly to replace coal-fired generation, and this alone could halve emissions from electricity generation by 2030* (TG: URL)

Даний невизначено-особовий підмет, історично розвинутий з особового займенника множини *they* – вони, втратив, переважно, свою основну семантику вказівки на групу осіб, тобто зберіг імплікації граматичної категорії множини.

(50) *They say if the rapid uptake of electric vehicles in some parts of the world could be sustained, the vehicles could make up 90% of the market by 2030, vastly reducing emissions from transport* (SB: URL)

(12) *While most big animals fed on woody vegetation, they seem to have disappeared alongside their food source.* (SB: URL)

У такій трансформованій семантичній маніфестації *they* змикається з групою невизначених займенників типу: *some, any, either* та ін., серед яких є в

наявності і раніше проаналізоване нами *one*, відмінність *they* від невизначених займенників полягає в експлікації числа: *they* експлікується множиною особи, в той час як невизначені займенники експлікуються однинною.

(38) *They say that Portugal is a small country and does not have the same problems that the Americans do, so the situation cannot be compared.* (SB: URL)

Висновки до розділу 2

1. Аналіз мовних засобів показав, що в науковому дискурсі вираження категорії імперсональності було проілюстровано використанням безособового

займенника *it*, що виконує функції вступної частини речення та входить до складу імперсональних конструкцій *it is possible, it is crucial* etc. та звороту *there is/there are*, які виражають ідею місцезнаходження, перебування – так звані екзистенціальні конструкції. Отже, дані синтаксичні побудови займають центральну позицію в функціонально-семантичному полі імперсональності.

2. В ході дослідження було виявлено, що безагентна пасивна конструкція також є головним вираженням категорії імперсональності на синтаксичному рівні, вона може виступати як самостійна граматична форма, так і в складі клішованих зворотів. Це означає, що пасивна конструкція багатофункціональна, причому однією з основних її функцій є передача значення імперсональності. Будучи засобом реалізації текстової категорії імперсональності, пасив виступає в якості текстооформлюючого елементу, який сприяє оформленню тексту в комунікативно-прагматичному плані.

Конструкція *get+Participle II* рідко вживається в науковому дискурсі для позначення імперсональності, у більшості випадків лише на побутовому рівні.

3. На лексичному рівні категорія імперсональності була виражена за допомогою безособових займенників *one, any, some*, які в свою чергу утворюють похідні імперсональні слова, також винятками є особові займенники *they, you, we* які в контексті наукового дискурсу виступають в значенні невизначеної особи. Під часу аналізу мовних одиниць було виявлено, що вираження імперсональності через безособові займенники не привілеюється в науковому дискурсі.

РОЗДІЛ 3

ВІДТВОРЕННЯ КАТЕГОРІЇ ІМПЕРСОНАЛЬНОСТІ В АНГЛІЙСЬКОМОВНОМУ НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

3.1 Еквівалентність на лексичному та граматичному рівні для досягнення адекватності перекладу

Вираження еквівалентності на лексичному рівні в нашому матеріалі дослідження було проілюстровано за допомогою безособових займенників *one*, *any*, *some*, а також особових займенників *they*, *you*, які виражають імперсональність та входять до складу виразів типу *they say*, *you know*, які в свою чергу у контексті текстів наукового дискурсу виражають невизначену кількість людей та невідомість мовців. В матеріалі дослідження вони складають 17% .

(15) *Even if one stopped emitting greenhouse gases today, global warming would continue to happen for at least several more decades, if not centuries.* (SB: URL) – Навіть якби сьогодні припинилося виділення парникових газів, глобальне потепління тривало б ще як мінімум кілька десятиліть, якщо не століть.

(18) *We need to become one ecosystem too and work together to address the threats to the world we live in. It is not any one business, government, or person's responsibility to save the planet.* (IEP: URL) – Ми також повинні стати єдиною екосистемою і працювати разом, щоб протистояти загрозам світу, в якому ми живемо. За порятунок планети не несе відповідальність жоден бізнес, уряд чи людина.

(21) *There are many mediums online where one might be asked to share information that one finds personal, and one needs to know where this information is going to be used.* (SB: URL) – В Інтернеті існує безліч платформ, на яких просять поділитися інформацією, яку певна людина вважає особистою, тому користувачі мають знати, де ця інформація буде використовуватися.

На граматичному – 49%

(3) *There is an opinion that mammals do not migrate so much because walking is slow and takes up too much time.* (SB: URL) – Існує думка, що ссавці не мігрують так багато, тому що їх пересування є повільним і займає надто багато часу.

(39) *Some scientists still believe that it may be possible to clone a human being from the cells of one adult.* (EO: URL) – Деякі вчені як і раніше вважають, що можливо клонувати людину з клітин однієї дорослої людини.

На синтаксичному – 34%

(43) *It is believed that a key to saving the world's wild tigers from extinction is to put an end to poaching of tigers.* (SB: URL) – Вважається, що ключем до порятунку диких тигрів від вимирання по всьому світу є припинення браконьєрства на них.

(44) *It is reported that virtual worlds can be important places where children practice what they will do in real life.* (SB: URL) – Повідомляється, що віртуальні світи можуть бути важливими місцями, де діти займаються тим, чим будуть займатися в реальному житті.

Тому для досягнення адекватності при перекладі мовних засобів на лексичному, граматичному та синтаксичному рівні, що були проаналізовані в нашому дослідженні, а саме речення з безособовими займенниками, імперсональними конструкціями, пасивним станом, зворотами *there is/there are* були застосовані такі трансформації.

Лексичні – 2%

Граматичні – 86%

Лексико-граматичні – 12%

3.2 Застосування перекладацьких трансформацій

3.2.1 Граматичні трансформації

При перекладі мовних одиниць в нашому дослідженні були використані такі граматичні трансформації:

1) Опущення – використовується для уникнення інформації, яка повторюється.

(15) *Even if one stopped emitting greenhouse gases today, global warming would continue to happen for at least several more decades, if not centuries.* (SB: URL) – Навіть якби сьогодні припинилося виділення парникових газів, глобальне потепління тривало б ще як мінімум кілька десятиліть, якщо не століть.

В цьому реченні відбулась опущення безособового займенника *one*. При перекладі на українську мову воно є не суттєвим, тому йому можна опустити.

(76) *While one cannot dispute the basis for this sentiment as a practical matter, it would seem that those who sought to challenge incumbent Congressmen might have equally good reason to fear a Commission* (EO: URL) – Хоча не можна заперечувати підстави для цього настрою як практичну справу, здається, що ті, хто намагаються оскаржити чинного конгресмена, повинні мати такі ж підстави побоюватися Комісії.

В даному прикладі через опущення займенника *one* в українському реченні зник підмет, але для читача все одно є зрозумілим суть речення.

(84) *The moon has no atmosphere. There is nothing to breathe, not even poisonous gases and there is no weather to change its surface.* (EO: URL) – На місяці немає атмосфери. Немає чим дихати, навіть немає отруйних газів, і немає погоди, щоб змінити її поверхню.

У цьому випадку було використано опущення слова *nothing* аби досягнути адекватності при перекладі.

(97) *One study reported on the conversion of methane into useful chemicals that can be used in the production of plastics, agrochemicals and pharmaceuticals.* (SB: URL) – В дослідженні повідомлялося про перетворення метану в корисні хімічні речовини, які можуть бути використані при виробництві пластмас, агрохімікатів і фармацевтичних препаратів.

В цьому прикладі використали опущення займенника *one* з метою зробити речення українською мовою більш лаконічним.

(57) *However, this is not a general rule, as one has to consider the individual's unique biological clock when measuring the effects of stress.* (SB: URL) – Проте це не є загальним правилом, оскільки необхідно враховувати унікальні біологічні годинники людини при вимірюванні наслідків стресу.

При перекладі цього речення було використано також опущення безособового займенника *one*, так як він не є характерним для української мови.

(26) *If you're relatively new to using the internet or don't use it very often, then you might not be up to date on how platforms like social media sites work.* (SB: URL) – Якщо ви відносно новачок у використанні Інтернету або не часто ним користуєтеся, ви можете не знати, як працюють такі платформи, як сайти соціальних мереж.

(73) *You might only use a plastic bag for five minutes, but it may take about 500 years to decompose.* (SB: URL) – Ви можете використовувати пластиковий пакет лише протягом п'яти хвилин, однак для його розкладання може знадобитися близько 500 років.

При перекладі займенника *you*, що позначає невизначену кількість людей, ми використали жодну трансформацію, адже в українській мові є аналог займенник *ви*, що також має таку характеристику, що і англійське слово.

(40) *It is important to understand why and how you can protect yourself from electrical injuries.* (SB: URL) – Важливо зрозуміти, чому і як можна захистити себе від електричних травм.

В цьому реченні було використано трансформацію опущення з метою досягнення адекватності перекладу та усунення громіздкості інформації.

(38) *They say that Portugal is a small country and does not have the same problems that the Americans do, so the situation cannot be compared.* (EO: URL) – Кажуть, що Португалія – маленька країна і не має тих же проблем, що й американці, тому ситуацію не можна порівнювати.

(50) *They say if the rapid uptake of electric vehicles in some parts of the world could be sustained, the vehicles could make up 90% of the market by 2030, vastly reducing emissions from transport* (SB: URL) – Говорять, що якби в деяких

частинах світу ставали більш популярними електромобілі, то до 2030 року ці автомобілі могли б становити 90% ринку, що значно зменшить викиди від транспорту.

Такі конструкції в реченнях є поширеними в англійській мові, адже позначають невизначену кількість людей, і невідомо хто є мовцями висловлювання, у більшості випадків це науковці, які виражають загальну думку.

(60) *They say solar and wind power, now cheaper than fossil fuels in many regions, must be scaled up rapidly to replace coal-fired generation, and this alone could halve emissions from electricity generation by 2030* (TG: URL) – Говорять, що сонячна та вітрова енергія, яка зараз дешевша, ніж викопне паливо в багатьох регіонах, має бути розширеною в найближчий час, аби замінити видобування вугілля, і це само по собі може вдвічі скоротити викиди від виробництва електроенергії до 2030 року.

(65) *They say greenhouse gas emissions could be halved in the next decade if a small number of current technologies and behavioural trends are ramped up and adopted more widely.* (SB: URL) – Говорять, що викиди парникових газів можуть скоротитися вдвічі в наступному десятилітті, якщо невелика кількість сучасних технологій та тенденцій поведінки будуть посилюватися та застосовуватися більш ширше.

У вищенаведених реченнях було використано трансформацію опущення для того, щоб позбутися нагромадження слів. Адже такі конструкції як *they say, you know*, що виражають категорію імперсональності, є характерними для текстів англійського наукового дискурсу, що в свою чергу не є характерним для української мови.

(17) *In general this problem suffers from a combinatorial explosion in the number of potential tracks that must be evaluated.* (SB: URL) – Основна складність вирішення даної проблеми полягає в стрімкому зростанні числа варіантів потенційних трас, що підлягають оцінці.

Було опущено модальне слово *must*, яке не вплинуло на розуміння речення.

2) Додавання – лексичні збільшення, обумовлені формальною невиразністю семантичних компонентів словосполучення у вихідній мові.

(21) *There are many mediums online where one might be asked to share information that one finds personal, and one needs to know where this information is going to be used.* (SB: URL) – В Інтернеті існує безліч платформ, на яких просять поділитися інформацією, яку певна людина вважає особистою, тому користувачі мають знати, де ця інформація буде використовуватися.

При перекладі цього речення, а саме *one finds* було використано додавання слова *певна людина*, адже сенс речення є таким, що не всі люди можуть вважати особистою якусь інформацією, це є об'єктивною думкою кожного, тому доцільно використати саме таке додавання.

(31) *When it rains the water that comes down on us has these dangerous substances in it.* (SA: URL) – Коли йде дощ, вода, яка падає на нас, містить в собі ці небезпечні речовини.

(99) *On the southern continents it rained a lot and turned these areas, like the Sahara desert, into green forests and grasslands.* (SB: URL) – На південних континентах йшов сильний дощ і перетворював ці райони, як пустеля Сахара, в зелені ліси і луки.

При перекладі речень з перехідним дієсловом *rain*, який вживається з допоміжним словом *It*, що в англійській мові виражає імперсональність дії, в українській мові ми, навпаки, додаємо слово *дощ*. Тобто в цих реченнях відбулася трансформація додавання.

(84) *The moon has no atmosphere. There is nothing to breathe, not even poisonous gases and there is no weather to change its surface.* (EO: URL) – На місяці немає атмосфери. Немає чим дихати, навіть немає отруйних газів, і немає жодних погодних умов, щоб змінити її поверхню.

Для досягнення адекватності перекладу цього речення було використано додавання *жодних* погодних умов, що контекстуально є більш правильним.

3) Перестановка – вид перекладацької трансформації, що полягає в зміні порядку прямування мовних елементів у тексті перекладу у порівнянні з текстом оригіналу.

(35) *It is important to eat a wide range of food in order to stay healthy.* (EO: URL) – Для того, щоб залишатися здоровим, важливо їсти широкий асортимент їжі.

При перекладі цього речення було використано транспозицію та граматичну заміну для досягнення адекватності та зробити зрозумілим українське речення за структурою.

4) Граматична заміна – зміна однієї частини мови на іншу або заміна типу речень.

В наступних реченнях відбувається граматична заміна при перекладі з англійської на українську мову, адже в англійській мові конструкції типу *it is said, it is essential, there is ..* в реченні є повноцінними, адже є двоскладними, тобто складаються з підмета і присудка, а при перекладі на українську мову відбувається перебудова речення з двоскладного на односкладне та з відсутністю підмета в реченні.

(1) *It is known that many mammals, birds, fish, insects and other animals travel regularly from one place to another during a certain time of the year.* (SB: URL) – Відомо, що багато ссавців, птахів, риби, комахи та інші тварини регулярно переміщуються з одного місця в інше протягом певної пори року.

(7) *It is essential to protect endangered species.* (SB: URL) – Необхідно захищати види, що знаходяться під загрозою зникнення.

В таких реченнях було використано граматична заміна повноцінної англійської конструкції на українські прислівники відомо, необхідно.

(2) *It can be said that more specialized computer programs were developed for detailed linguistic analyses of specific types of structural elaboration.* (SB: URL) – Можна сказати, що були розроблені більш спеціалізовані комп'ютерні програми для детального лінгвістичного аналізу конкретних видів структурної розробки.

(4) *It might be suggested that our modern life style has led to dirtier air over the years.* (SB: URL) – Можна припустити, що наш сучасний спосіб життя привів до більш забрудненого повітря протягом багатьох років.

Так як такі конструкції, які виражають імперсональність, є поширеним явищем в англійській мові, тому при їх перекладі використовується в більшості випадків граматична заміна. І це проілюстровано при перекладі досліджуваних мовних одиниць.

(13) *In developing new drugs, it's crucial to know about functional units with multiple proteins and bear them in mind as potential targets.* (SB: URL) – При розробці нових ліків важливо знати про функціональні одиниці з декількома білками і враховувати їх в якості потенційних цілей.

Знову ж таки відбувається граматична заміна, конструкція змінюється з повноцінної на конструкцію в українській мові з підметом, який є дієслівним.

(16) *It is believed that virtual worlds can be a powerful, engaging and real interactive alternative to more passive media.* (SB: URL) – Вважається, що віртуальні світи можуть бути потужною, привабливою і реальною інтерактивною альтернативою до більш пасивним засобам медіа.

У цьому прикладі при передачі суджень або висловлювань в англійській мові часто вживаються повноцінні конструкції в пасивному стані, але при перекладі на українську мову вони замінюються на односкладову конструкцію.

(17) *In general this problem suffers from a combinatorial explosion in the number of potential tracks that must be evaluated.* (SB: URL) – Основна складність вирішення даної проблеми полягає в стрімкому зростанні числа варіантів потенційних трас, що підлягають оцінці.

В цьому випадку при перекладі з англійської на українську мову пасивного стану було використано граматичну заміну пасивного стану на активний, так як в українській мові цей стан не є широкоживаним.

(19) *It would have been impossible to accept amendments.* (SB: URL) – Неможливо було б прийняти поправки.

(20) *There have been developed new approaches to such problems* (SB: URL) – Розроблено нові підходи до таких проблем.

В цих реченнях відбулася трансформація з двоскладних речень на односкладне, адже в українській мові не вживаються такі конструкції.

(24) *It must be remembered that the purpose of education is not to fill the minds of students with facts... it is to teach them to think.* (SB: URL) – Слід пам'ятати, що мета освіти полягає не в тому, щоб наповнювати розум учнів фактами ... а навчити їх думати.

В цьому реченні відбувається граматична заміна пасивного стану на активний.

(32) *Especially in the summertime, when it is very hot, smog stays near the ground.* (EO: URL) – Особливо в літній час, коли дуже жарко, смог стоїть низько над землею.

В таких реченнях конструкції *it is hot, it is cold* перекладаються українською мовою прислівником.

(25) *It is rather difficult to deal with Chemistry formulas.* (SB: URL) – Дуже складно розібратися з формулами хімії.

(29) *But it was in 1971 that the first black hole was actually discovered.* (SA: URL) – Але перша чорна діра була виявлена тільки в 1971 році.

У вищенаведеному прикладі була використана транспозиція, пасивний стан залишається і українською мовою.

(34) *In some cities, cars aren't even allowed to drive on smog days.* (EO: URL) – У деяких містах навіть не дозволяється їздити на автомобілях в дні смогу.

(37) *This form of energy can be found in dairy products, honey, syrup and jams.* – Таку форму енергії можна знайти в молочних продуктах, в медові, сиропі та варенні.

Як в першому так і другому реченнях простежується граматична заміна з пасивного стану на активний. Це може свідчити про те, що пасивний стан не є характерним для наукового дискурсу української мови.

(35) *It is important to eat a wide range of food in order to stay healthy.* (EO: URL) – Для того, щоб залишатися здоровим, важливо їсти широкий асортимент їжі.

При перекладі цього речення було використана подвійна трансформація: транспозиція та граматична заміна для досягнення адекватності та зробити зрозумілим українське речення за структурою.

(93) *The therapy has only been tested in mice, but there is hope that cancers will completely disappear in patients following therapy validation in humans.* (SB: URL) – Терапія була протестована тільки на мишах, але існує надія, що ракові захворювання повністю зникнуть у пацієнтів після підтвердження терапії на людях.

(36) *There are six main groups of nutrients: proteins, carbohydrates, fats, vitamins, minerals and water.* (EO: URL) – Існує шість основних груп поживних речовин: білки, вуглеводи, жири, вітаміни, мінерали та вода.

Така екзистенціальна конструкція немає прямих відповідників, тому перекладається як існує в цих випадках, що робить речення зрозумілим.

(10) *There are two serious flaws in the design of the processors that power most of the world's computers.* (SB: URL) – У дизайні процесорів, які живлять більшість комп'ютерів в світі, є два серйозні недоліки.

В цьому реченні було використано подвійну трансформацію. По-перше, транспозицію, за допомогою якої речення є відповідним по структурі українській мові, по-друге, граматичну заміну, в цьому випадку зворот переклали як є.

(41) *Research conducted by Opinium for Legal & General involving over 2,000 adults across the UK reveals that there is a lack of understanding about what can be done to reduce the strain on the environment.* (SB: URL) – Дослідження, проведене службою Опініум фо Лігал & Дженерал, за участю понад 2000 дорослих людей у Великобританії, свідчить про відсутність розуміння того, що можна зробити, щоб зменшити навантаження на довкілля.

При перекладі цього речення конструкція *there is a lack* українською мовою відтворюється одним словом *відсутність*, тобто відбувається граматична заміна.

(21) *There are many mediums online where one might be asked to share information that one finds personal, and one needs to know where this information is going to be used.* (SB: URL) – В Інтернеті існує безліч платформ, на яких просять поділитися інформацією, яку певна людина вважає особистою, тому користувачі мають знати, де ця інформація буде використовуватися.

(3) *There is an opinion that mammals do not migrate so much because walking is slow and takes up too much time.* (SB: URL) – Існує думка, що ссавці не мігрують так багато, тому що їх пересування є повільним і займає надто багато часу.

Прямого відповідника звороту *there is/there are* в українській мові немає, такий зворот слугує вираженням наявності чогось, тому у вищенаведених випадках ми використовуємо слово *існує*.

(39) *Some scientists still believe that it may be possible to clone a human being from the cells of one adult.* (EO: URL) – Деякі вчені як і раніше вважають, що можливо клонувати людину з клітин однієї дорослої людини.

В цьому реченні, як ми бачимо, відбувається граматична заміна двоскладної конструкції на прислівник, який виражає можливість в українській мові.

(40) *It is important to understand why and how you can protect yourself from electrical injuries.* (SB: URL) – Важливо зрозуміти, чому і як можна захистити себе від електричних травм.

(42) *Soldiers in some countries are reported to be taking part in illegal killings of elephants.* (SB: URL) – Як повідомляється, солдати в деяких країнах беруть участь у незаконних вбивствах слонів.

В даному прикладі була використана транспозиція та граматична заміна, аби українське речення було структурно відповідним та зрозумілим.

(43) *It is believed that a key to saving the world's wild tigers from extinction is to put an end to poaching of tigers.* (SB: URL) – Вважається, що ключем до порятунку диких тигрів від вимирання по всьому світу є припинення браконьєрства на них.

(44) *It is reported that virtual worlds can be important places where children practice what they will do in real life.* (SB: URL) – Повідомляється, що віртуальні світи можуть бути важливими місцями, де діти займаються тим, чим будуть займатися в реальному житті.

Такі конструкції в українській мові виражаються також пасивним станом, але за відсутністю підмета в конструкції, таке слово є вставним в українській мові, тому виділяється комами.

(46) *It is even possible to make instruments, like telescopes or microscopes, work by remote control.* (SB: URL) – Можна навіть розробити прилади, такі як телескопи або мікроскопи, які працюють за допомогою пульта дистанційного керування.

В цьому реченні граматична заміна двоскладної конструкції на односкладну.

(47) *It is reported that many people suffer from jet lag when they travel a lot.* (SB: URL) – Повідомляється, що багато людей страждають від джетлагу, коли вони багато подорожують.

(49) *The effects of electrical stimulation were acute and produced a sustained effect indicating it should be explored for its clinical application.* (SB: URL) – Ефекти електростимуляції були гострими і викликали стійкий ефект, який вказує на те, що його слід досліджувати для клінічного застосування.

В даному прикладі відбувається граматична заміна пасивного стану на активний.

(52) *This suggests that humans used astronomy in their lives around 40,000 years ago, much earlier than previously believed.* (SB: URL) – Це говорить про те, що люди використовували астрономію у своєму житті близько 40 000 років тому, набагато раніше, ніж вважалось раніше.

В цьому прикладі, ми маємо конструкцію з підметом та присудком, і вони також відтворюються українською мовою, але імперсональність мовця все одно залишається невідомою. В цьому випадку не було використано жодної трансформації.

(53) *It is possible to assess the formation rate and evolution of stars, without observing the stars themselves.* (SB: URL) – Можна оцінити швидкість утворення та еволюцію зірок, не спостерігаючи за самими зірками.

(54) *While it is presently unknown what the precise functional consequences are for brain cell function, the RNA fragments can be considered to be a hallmark of aging, in mice and humans alike.* (SB: URL) – Хоча в даний час невідомо, які конкретні функціональні наслідки для функції клітин мозку, фрагменти РНК можна вважати ознакою старіння, як у мишей, так і у людей.

(55) *It is noteworthy to understand that these behaviours are hallmarks of ADHD.* (SB: URL) – Варто відзначити, що ці поведінки є ознаками СДУГ. (Синдром дефіциту уваги і гіперактивності)

Такі конструкції, що використані у вище наведених реченнях виражають ймовірність, важливість чогось, і тому українською мовою вони замінюються на прислівники або односкладові конструкції.

(56) *It is extremely important that everybody starts to realize that climate change is an essential threat to public health.* (SB: URL) – Надзвичайно важливо, щоб всі почали розуміти, що зміна клімату є суттєвою загрозою для суспільної охорони здоров'я.

(62) *It is suggested that people who consume coffee and are especially sensitive to the bitter taste, learn to associate the bitter taste of coffee with its*

stimulating properties through positive reinforcement. (SB: URL) – Припускається, що люди, які споживають каву особливо чутливі до гіркої смаку, вчаться пов'язувати гіркий смак кави з його стимулюючими властивостями за допомогою позитивного підкріплення.

Для наукового дискурсу англійської мови досить поширеним є використання імперсональних конструкцій, які при перекладі на українську мову зазнають граматичної заміни з двоскладної на односкладову конструкцію і яка в українській мові є вставним словом.

(63) *If we know enough about a gene and its various forms, it is possible to accurately predict the change in the frequency of those genes over time using mathematical formulae from population and evolutionary genetics theory.* (SB: URL) – Якщо ми знаємо достатньо про ген і його різні форми, можна точно передбачити зміну частоти цих генів з плином часу з використанням математичних формул з популяції і теорії еволюційної генетики.

В цьому реченні простежується граматична заміна двоскладної імперсональної конструкції на односкладну.

(66) *It is estimated that in about 4 billion years the Milky Way and Andromeda will collide.* (SB: URL) – За оцінкою, приблизно через 4 мільярди років Чумацький шлях і Андромеда зіткнуться між собою.

При перекладі використана граматична заміна пасивного стану на іменник з прийменником.

(68) *It is expected to send clear and sharp images, which will be more detailed than ever before.* (SB: URL) – Очікується, що будуть надсилатися чіткі зображення, які будуть більш детальними, ніж будь-коли раніше.

В цьому реченні імперсональна конструкція перекладається на українську мову вставним словом *очікується*, що несе в собі значення майбутності, то при перекладі інфінітива в даній конструкції ми використали майбутній час.

(72) *It is well-known that petrol-swallowing cars are one of the biggest contributors to global warming.* (SB: URL) – Добре відомо, що автомобілі на бензині є одним з найбільших причин глобального потепління.

(81) *It is also possible to make a magnet by taking an existing one and rubbing another piece of metal with it.* (EO: URL) – Також можливо зробити магніт, взявши вже існуючий і протираючи його з ще одним шматок металу.

У цих реченнях граматична заміна на прислівник, що є досить поширеним в українській мові.

(82) *There must be ways to make sure that all countries profit from the good sides of globalization.* (EO: URL) – Повинні бути способи переконатися в тому, що всі країни виграють від позитивних сторін глобалізації.

При перекладі екзистенціальних конструкцій з модальним дієсловом українською мовою використовуються прямі відповідники слів.

(91) *Although it is hard to tell when this will become a reality, it is certain that these universal vaccines will reduce the frequency of vaccination, improve the protection against the flu and decrease the economic burden associated with the flu.* (SB: URL) – Хоча важко сказати, коли це стане реальністю, безсумнівно, що ці універсальні вакцини зменшать частоту вакцинації, покращать захист від грипу та зменшать економічний тягар, пов'язаний з грипом.

Як вже було сказано, такі конструкції перекладаються на українську мову за допомогою прислівників, і при перекладі вони втрачають свій підмет, який виражається через безособовий займенник It.

(95) *However, for the best outcome of any treatment, it is crucial to detect cancer early, which is now becoming possible by simple measurements in the blood.* (SB: URL) – Однак для досягнення найкращого результату будь-якого лікування вкрай важливо раннє виявлення раку, який стає можливим завдяки простому вимірюванню крові.

(90) *It is still extremely difficult to stimulate the immune system to recognize and kill all flu viruses using the same vaccine, because of this variability in the structure.* (SB: URL) – Як і раніше надзвичайно складно стимулювати імунну систему до розпізнавання і знищення всіх вірусів грипу з використанням тієї ж вакцини, через постійну змінливість в структурі.

У двох випадках відбувається граматична заміна двоскладної імперсональної конструкції на прислівник ознаки дії.

(100) *It is believed that dinosaurs became extinct towards the end of the Mesozoic era, about 65 million years ago.* (SB: URL) – Вважається, що динозаври вимерли до кінця мезозойської ери, приблизно 65 мільйонів років тому.

(78) *Since Area 2 had no industrially emitted SO₂ and almost no HC exposures, it was considered in the Kaldor study to be unexposed to emissions from the petroleum and chemical industries.* (EO: URL) – Оскільки в Районі 2 промислово не виділяється SO₂(оксид сірки) і майже немає впливу вуглекислого газу, в Кальдорському дослідженні вважається, що він не схильний до викидів нафтової і хімічної промисловості.

У вищенаведених прикладах відбувається граматична заміна з двоскладного англійського речення на односкладне речення, що є навідмінно від англійської мови, характерним для українських текстів наукового дискурсу.

(97) *One study reported on the conversion of methane into useful chemicals that can be used in the production of plastics, agrochemicals and pharmaceuticals.* (SB: URL) – В одному дослідженні повідомлялося про перетворення метану в корисні хімічні речовини, які можуть бути використані при виробництві пластмас, агрохімікатів і фармацевтичних препаратів.

В даному прикладі пасивна конструкція в англійському реченні зберіглася і в українському. Тому можна сказати, що пасивна конструкція є характерною для обох мов.

(59) *It appeared that many of the big mammals started to disappear at least one million year before humans would be able to have hunt them.* (SB: URL) – Виявилось, що чимало великих ссавців почали зникати щонайменше за один мільйон років до того, як люди змогли полювати на них.

(96) *It appeared that prehistoric climate changes have had a dramatic impact on plant and animal life.* (SB: URL) – Виявилось, що доісторичні зміни клімату справили величезний вплив на життя рослин і тварин.

В даних реченнях *It* є вступним словом, а подальше дієслово разом з ним утворює імперсональність, і перекладається українською мовою як безоб'єктним зворотним дієсловом.

(51) *It seems that the nutrient-laden ash coming from huge volcanoes towards the end of dinosaur-era triggered a series of events which ultimately lead to the formation of these fossil fuels.* (SB: URL) – Здається, що насичений поживними речовинами попіл, що надходить з величезних вулканів до кінця епохи динозаврів, викликав ряд подій, які в кінцевому підсумку призводять до утворення цих викопних видів палива.

Така ж сама ситуація простежується і в цьому реченні з неперехідним дієсловом *seem*, що разом зі словом *It* утворює імперсональність висловлювання, що в свою чергу перекладається вставним імперсональним словом, що виражає невпевненість певної інформації.

(89) *It is a healthcare area that is gaining increasing attention around the world as there seem to be more studies proving that the impact of environmental health extends beyond the individual and can determine the cost of public health care and the health of the local economy.* (SB: URL) – Це галузь охорони здоров'я, яка привертає все більшу увагу в усьому світі, оскільки, як здається, все більше досліджень доводять, що вплив гігієни навколишнього середовища поширюється не тільки на людину, але і може визначати вартість суспільної охорони здоров'я і здоров'я місцевої економіки.

3.2.2 Лексичні трансформації

1) Генералізація – заміна слова або фрази з вузьким значенням у вихідній мові словом або фразою з більш широким значенням у мові перекладу.

(18) *We need to become one ecosystem too and work together to address the threats to the world we live in. It is not any one business, government, or person's responsibility to save the planet.* (IEP: URL) – Ми також повинні стати єдиною екосистемою і працювати разом, щоб протистояти загрозам світу, в якому ми

живемо. За порятунок планети не несе відповідальність жоден бізнес, уряд чи людина.

При перекладі першого речення було використано генералізацію, безособовий займенник *one* в англійській мові має вузьке значення, тому українською мовою *єдиною* воно набуває більш широкого значення. Що стосується другого речення була використана повна реорганізація речення для досягнення адекватності при перекладі українською мовою. В цьому випадку займенник *any one* був перекладений українським аналогом *жоден*.

(21) *There are many mediums online where one might be asked to share information that one finds personal, and one needs to know where this information is going to be used.* (SB: URL) – В Інтернеті існує безліч платформ, на яких просять поділитися інформацією, яку певна людина вважає особистою, тому користувачі мають знати, де ця інформація буде використовуватися.

Генералізація безособового займенника *one* як *людина* та *one* як *користувачі*, тому що з контексту зрозуміло про що йде мова і недоцільно в українській мові використовувати імперсональність.

2) Модуляція – заміна слова або словосполучення одиницею, значення якої логічно виводиться із значення вихідної одиниці.

(67) *It takes light from this star about 4.5 years to reach the earth.* (SB: URL) – Потрібно 4.5 років, щоб світло від зірки досягло Землі.

В даному реченні була використана модуляція, адже логічно простежується використання саме слово *потрібно*, що робить речення зрозумілим для реципієнта.

(56) *It is extremely important that everybody starts to realize that climate change is an essential threat to public health.* (SB: URL) – Надзвичайно важливо, щоб люди почали розуміти, що зміна клімату є суттєвою загрозою для суспільної охорони здоров'я.

В цьому реченні також простежується генералізація заміна слова *everybody* на більш ширше поняття *люди*.

3.2.3 Лексико-граматичні трансформації

1) Компенсація – прийом перекладу, коли елементи тексту вихідної мови не мають еквівалентів у мові перекладу.

(14) *There was no stopping this process* (SB: URL) – Зупинити цей процес було неможливо.

В цьому реченні, ми використали компенсацію, адже в українській мові немає еквіваленту звороту *there is/there are*, тому є доцільним переробити речення, щоб зробити його адекватним та зрозумілим для реципієнта.

Висновки до розділу 3

1. В ході дослідження та аналізу англійських мовних одиниць та відтворення їх українсько мовою було виявлено, що при перекладні найпоширенішими трансформаціями є граматична заміна двоскладного речення на односкладне, адже англійськомовним науковим дискурсам характерні саме імперсональні конструкції, а саме *it is nessesary*, *it is noteworthy*, а також граматична заміна пасивного стану на активний, і завдяки цьому ми дійшли висновку, що пасивний стан не є характерним для науковго дискурсу англійської мови, він є розповсюдженим явищем саме для української мови.

2. Наступною трансформацією, що також була виявлена в ході аналізу перекладів мовних одиниць це опущення. Опущення привеліювалося при перекладі займенників, що виражають імперсональність, аби досягнути адекватності перекладу та позбутися нагромадження інформації.

3. Найрідше при перекладі були використані такі трансформації як: генералізація, додавання, модуляція та граматична заміна. Вони використовуються, аби досягнути адекватності при перекладі з англійської на

українську, у зв'язку з відмінностями у граматичній, лексичній та синтаксичній структурі мови.

Використання найбільше граматичних трансформацій свідчить про відмінності в граматичній структурі англійської та української мов.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У даній кваліфікаційній роботі магістра з перекладознавства були порушені основні питання, що стосуються способів передачі засобів вираження категорії імперсональності в англомовних наукових текстах українською мовою. Категорію безособовості або імперсональності відносять до індивідуальних властивостей мови. Безособові речення – основний спосіб вираження категорії імперсональності – були завжди в центрі уваги лінгвістичних досліджень.

У цій роботі нами була поставлена така мета: дослідження специфіки перекладу безособових конструкцій, які вживаються в наукових текстах засобами української мови. В ході дослідження ми вирішили наступні питання:

В кваліфікаційній роботі ми проаналізували особливості категорії імперсональності в мовознавстві; особливості категорії імперсональності в перекладознавстві; визначили особливості наукового дискурсу та специфіку його перекладу. Нами було виявлено, що функціонально-семантичний аспект категорії імперсональності представляє для нас інтерес, оскільки дана категорія реалізується за допомогою системи різнорівневих мовних одиниць, здатних взаємодіяти для виконання певних семантичних функцій. У нашому випадку мовні засоби, що реалізують категорію імперсональності, служать одній меті – усуненню суб'єкта дії або з тексту в цілому, або з позиції підмета речення-висловлювання. Також було досліджено, різні кваліфікації способів перекладу пасивного стану, імперсональних конструкцій, зворотів *there is/ there are*, та безособових займенників відповідно до відмінностей в граматичній та синтаксичній структурі мов. В науковому дискурсі чітко встановлені граматичні норми. Широко поширені пасивні, герундіальні й інфінітивні звороти, а також модальні та імперсональні конструкції, що є викликом для перекладача, який працює в цій сфері.

На підставі зробленого нами дослідження, можна зробити наступні висновки, що найбільш поширеним засобом вираження категорії імперсональності було проілюстровано використанням безособового займенника *it*, що виконує функції вступної частини речення та входить до складу імперсональних конструкцій *it is possible, it is crucial* etc. та звороту *there is/there are*, які виражають ідею місцезнаходження, перебування – так звані екзистенціальні конструкції.

Друге місце по вживаності засобу категорії імперсональності посідає безагентна пасивна конструкція, яка може виступати як самостійна граматична форма, так і в складі клішованих зворотів. Будучи засобом реалізації текстової категорії імперсональності, пасив виступає в якості текстоформлюючого елементу, який сприяє оформленню тексту в комунікативно-прагматичному плані.

Конструкція *get+Participle II* рідко вживається в науковому дискурсі для позначення імперсональності, у більшості випадків лише на побутовому рівні.

До лексичного рівня вираження категорії імперсональності належать безособові займенники *one, any, some*, які в свою чергу утворюють похідні імперсональні слова, також винятками є особові займенники *they, you, we* які в контексті наукового дискурсу виступають в значенні невизначеної особи.

Наступне завдання, яке ми вирішили в ході нашого дослідження мовних одиниць це відтворення категорії імперсональності в англійськомовному науковому дискурсі українською мовою та застосування перекладацьких трансформацій. Найпоширенішими трансформаціями є граматична заміна двоскладного речення на односкладне, адже англійськомовним науковим дискурсам характерні саме імперсональні конструкції, а саме *it is nessesary, it is noteworthy*, а також граматична заміна пасивного стану на активний, і завдяки цьому ми дійшли висновку, що пасивний стан не є характерним для науковго дискурсу англійської мови, він є розповсюдженим явищем саме для української мови.

Опущення привеліювалося при перекладі займенників, що виражають імперсональність, аби досягнути адекватності перекладу та позбутися нагромадження інформації. Найрідше при перекладі були використані такі трансформації як: генералізація та додавання.

Таким чином, завдання вирішенні в повному обсязі, мета кваліфікаційної роботи досягнута. Практична значущість нашого дослідження полягає в тому, що її результати можуть бути використані в навчальних курсах з теорії мови, лінгвістики тексту, перекладознавства, філологічного аналізу тексту. Матеріали роботи можуть використані при створенні комунікативно-прагматично орієнтованих посібників, покликаних вдосконалити володіння мовою. Зокрема, матеріали роботи можуть стати частиною змісту спецкурсів і спецсеминарів з проблем вираження категорії імперсональності в англійськомовному науковому дискурсі та відтворення їх українською мовою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеева И.С. Введение в переводоведение. Санкт-петербург. Филологический факультет СпбГУ; Москва: Академия, 2008. 368 с.
2. Андерсен Э. К вопросу о безличных предложениях. Москва: Русский филологический Вестник. 1895. 157 с
3. Андреева К.А. Разграничение дополнения и обстоятельства в современном английском языке: Автореф. дис. . канд.фил. наук. М. 1970, с.15.
4. Апресян Ю.Д. Избранные труды. Москва: Новая книга, 1995. 254 с.
5. Арват Н. Н. Семантическая структура безличных предложений в современном русском языке: Автореф. дис. докт. филол. наук. М. 1976. 54 с.
6. Арват Н.М. Семантическая структура безличных предложений в современном русском языке: Автореф. дис. . док.фил.наук. Москва: 1976. 51 с.
7. Арнольд И.В. Стилистика. Современный английский язык. Москва: Наука, 2002. 384 с.
8. Алисова Т.Е. Семантико-коммуникативный субстрат безличных предложений. Инвариантные синтаксические значения и структура предложения. Москва: Наука, 2000. С.27–36.
9. Алисова Т.Е. Опыт семантико-грамматической классификации простых предложений. Москва: Флинта, 1970. № 2. С.91–98.
10. Бессарабова Г.А., Соотношение системно-языкового и речевого аспектов категории персональности в языках (на материале односоставных глагольных предложений с определенно-личной семантикой). Воронеж: Наука, 2005. 154 с.
11. Бондарко А. В. О грамматике функционально-семантических полей. Серия литературы и языка. Том 43. Киев: Веселка. № 6. 1984.

- 12.Бондарко А.В. Семантика лица // Теория функциональной грамматики: Персональность. Залоговость. Санкт-Петербург: Новое время, 1991. С. 5–40
- 13.Березина, О. А. Классификация моделей глагольного безличного предложения в современном английском языке, *Вестник Ленинградского государственного университета имени А. С. Пушкина*. 2014. №2. С. 133–140.
- 14.Берловская, В. Д. Предложения со служебным there в современном английском языке: автореф. дис. ... канд. филол. наук. Ленинград: ЛГУ, 1967. 18 с.
- 15.Блох, М. Я. Теоретическая грамматика английского языка : учебник для студ. филол. фак. ун-тов и фак. англ. яз. педвузов. Москва: Высшая школа, 1983. 383 с.
- 16.Борисова Л.И. Лексико-стилистические трансформации в англо-русских научно-технических переводах. Москва: ВЦП, 1981. 168 с
- 17.Борисова Л.И. Лексические особенности англо-русского научно-технического перевода. Москва: МПУ, 2001. 208 с.
- 18.Борисова Л.И. Лексические трудности перевода научно-технической литературы с английского языка на русский. Москва: ВЦП, 1979. 135с.
- 19.Брандес М.П., Провоторов В.И. Предпереводческий анализ текста (для институтов и факультетов иностранных языков). Москва: НВИ-ТЕЗАУРУС, 2001. 224 с.
- 20.Бреус Е.В. Основы теории и практики перевода с русского языка на английский. Москва: Изд-во УРАО, 2000. 208 с.
- 21.Борисова, Л. И. Лексические особенности англо-русского технического перевода. Москва: НВИ-Тезаурус, 2005. С. 76–138.
- 22.Бархударов Л.С. Язык и перевод. Москва: Международ.отн., 1975. 240с.
- 23.Бархударов Л.С. Структура простого предложения современного английского языка. Москва: Высшая школа, 1966. 250 с.

24. Вежицкая, А. Метатекст в тексте. Новое в зарубежной лингвистике. Вып.8. Москва: Лингвистика текста, 1978. С. 402–421
25. Волкова З. Н. Научно-технический перевод: Английский и русский языки. Вып. 1. Медицина, инженерное дело, сельское хозяйство. Москва: УРАО, 2000. С. 5–102.
26. Виноградов В.С. Введение в переводоведение. Общие и лексические вопросы. Москва: ИОСО РАО, 2001. 314 с.
27. Воробьева О. П. Стилистика текста. Стилистика английского языка. Киев: Вища школа, 1984. С. 196–226.
28. Востоков В.В. "Синтаксическое лицо" в сопоставлении с понятиями "субъект" и "деятель" Лингвистический сборник. Вып. 12. Москва: Наука, 1978. С. 15–22
29. Гак В.Г. Неопределенноличность в плане содержания и в плане выражения. Теория функциональной грамматики: Персональность. Залоговость. Санкт-Петербург: Наука, 2001. 155 с.
30. Галкина-Федорук Е.М. Безличные предложения в современном русском языке. Москва: Наука, 1958. 85 с.
31. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования. Москва: Наука, 1981. 138 с.
32. Есперсен О. Философия грамматики/ Пер. с англ. В. В. Пассека и С. П. Сафроновой; Под ред. и с предисл. Б. А. Ильиша. М.: Изд-во иностранной литературы, 2001. 145 с.
33. Животова А.А., Малышева Н.В. Специфика перевода научно-технического текста, *Международный студенческий научный вестник*, 2015. 122 с.
34. Жаботинская С. А. Структура There + to be: лингвокогнитивный аспект, *Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна*. 2004. № 635. С. 53–60.
35. Золотова Г.А. Коммуникативные аспекты синтаксиса. Москва: Наука, 2002. 368 с.

36. Кузьмина, С. Е. Концептуальное содержание структурной схемы «There P Simple Verbal S A Place» в английском языке. Альманах современной науки и образования, 2009. №11. С. 154–156.
37. Казакова Т.А. Практические основы перевода. Санкт-Петербург: Союз, 2001. 165 с.
38. Казакова Т.А. Теория перевода (лингвистические аспекты). Санкт-Петербург: Союз, 2000. 296 с.
39. Каушанская В.А., Ковнер Р.Л., Кожевникова О.Н., Прокофьева Е.В. Грамматика английского языка. Ленинград: Госучпедгиз, 1963. 319 с.
40. Кожина М.Н. О функциональных семантико-стилистических категориях текста. Филол. науки, 2003. №2. С. 35–41.
41. Коваленко А. Я. Загальний курс науково-технічного перекладу. Київ: Інкос, 2002. 317 с.
42. Кияк Т.Р., Науменко А.М., Огуй О.Д. Перекладознавство (німецько-український напрям). Київ: Київський університет, 2008. 543 с.
43. Копров В.Ю. Сопоставительная типология предложения. Воронеж, 2000. 192 с.
44. Комиссаров В.Н., Рецкер Я.И., Тархов В.И. Пособие по переводу с английского языка на русский. Часть II. Москва: Высшая школа, 1965. 287 с.
45. Комиссаров В.Н. Современное переводоведение. Москва: ЭТС, 2001. 424 с.
46. Карабан В. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні труднощі. Вінниця: TEMPUS, 2001. 304 с.
47. Кауфман С.И. Некоторые особенности стиля американской технической литературы: Автореф. Дис. канд. филол. наук. Москва: Наука. 1960. 16 с.
48. Левицкая Т. Р. Теория и практика перевода с английского на русский. Москва: Издательство литературы на иностранных языках, 1963. 125 с.

49. Лийв С. С. Формальное it как способ нейтрализации субъектных и объектных связей предиката: автореф. дис. ... канд. филол. наук. Ленинград: ЛГУ, 1983. 16 с.
50. Мельчук И. А., Холодович А. А. К теории грамматического залога: определение, исчисление. Народы Азии и Африки. 1970. № 4. С. 114.
51. Мороховский П. Воробьева Р. Стилистика английского языка. Москва: Высшая школа, 2000. 155 с.
52. Недялков И. В. Английские и русские безличные конструкции: полевые структуры, центр и периферия. Проблемы функциональной грамматики. Полевые структуры. Санкт-Петербург: Наука, 2005. С. 233–243.
53. Нелюбин Л. Л., Сахро А. С. Причини низької якості науково-технічного перекладу та шляхи їх подолання, *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*, 2011. С. 34–39.
54. Олійник А. Д. Прагмалінгвістичні аспекти сприйняття й перекладу науково-технічних текстів. Аграрна наука і освіта. № 5-6. 2007. С. 133–138.
55. Олійник А. Д. Процес письмового перекладу з англійської мови текстів науково-технічного спрямування. Аграрна наука і освіта № 5. 2006. С. 151–154.
56. Петрова О. В. Введение в теорию практики перевода на материале английского языка. Москва: Восток-Запад, 2007. 96 с.
57. Пумпянский А. Л. Чтение и перевод английской научной и технической литературы: Лексика, грамматика, фонетика. Минск: ООО «Попурри», 2007. 608 с.
58. Павлов В. М. Теория функциональной грамматики. Субъектность. Объектность. Минск: Нова, 2002. 203 с.
59. Петров А. В. Активизация безличных форм в современном молодежном жаргоне. Славянское слово в литературе и языке: материалы Межд. науч. конф. "Славянская культура в современном мире". Архангельск, 2003. С. 232–236

- 60.Петров А.В. Стилеобразующая роль безличных предложений в научном филологическом тексте. Язык науки двадцать первого века: сб. науч. статей. Архангельск, 2004. С. 89–99.
- 61.Почепцов Г.Г. Синтагматика английского слова. Київ: Вища школа. 1976. 109 с.
- 62.Рецкер Я.И. Методика технического перевода. Москва: Дрофа, 2007. С. 14–20
- 63.Разинкина Н.М. Стилистика английской научной речи. Элементы эмоционально-субъективной речи. Москва: Наука, 2002. 144 с.
- 64.Разинкина Н.М. Функциональная стилистика английского языка. Москва: Высшая школа, 2009. 201 с.
- 65.Сусов И.П. Семантическая структура предложения. Тула: Новое время, 2003. 283 с.
- 66.Смирницкий А.И. Синтаксис английского языка. Издательство литературы на иностранных языках. Москва: Новая книга, 1957. 175 с.
- 67.Степанов Ю.С. Личности-безличности категория. Минск: Нова, 2010. С. 272–273.
- 68.Система структурно-семантических вариантов русского безличного предложения, *Вестник Московского государственного областного университета*. 2006. № 2. С.10–15
- 69.Слюсарева, Н.А. Проблемы функциональной морфологии современного английского языка. Минск: Либроком, 1986. 144 с.
- 70.Смирницкий А.И. Синтаксис английского языка. Москва: Высшая школа, 1957. 195 с.
- 71.Смирницкий, А. И. Синтаксис английского языка. Минск: Либроком, 2009. 284 с.
- 72.Сусов И.П. Современный язык. Безлично-модальные предложения. Минск: Либроком, 2002. 141 с.
- 73.Сусов И.П. Формальный vs. функциональный подходы к языку, *Лингвистический вестник*. 2000. №2. 95 с.

74. Степанов Ю.С. Современные связи лингвистики и логики. Категории функции, пропозициональной связки, синтаксического отрицания. Вопросы языкознания. 2001. № 4. С.62–75.
75. Федотов А.В. Основы общей теории перевода. СПб: Филологический факультет СПбГУ, 2002. 416 с.
76. Чейф У.Л. Значение и структура языка. Москва: Прогресс, 1975. 141 с.
77. Швейцер А.Д. Перевод и лингвистика. Москва: Воениздат, 1973. 280 с.
78. Юдин А.А. Категория лица глагола в современном русском языке (семантика лица глагола). Москва: Прогресс, 1976. 254 с.
79. Ярцева В.Н. Проблема вариативности и взаимоотношение уровней грамматической системы языка. Вопросы языкознания. 1983, № 5. С. 17–24.
80. Lan Bolinger, D. L. Ambient «it» is meaningful too, *Journal of Linguistics*. 1973. Vol. 9. P. 261–270.
81. *Existence: Semantics and Syntax*. Berlin: Springer Science & Business Media, 2008. 336 p.
82. Eirbas J. None-thematic subject in contemporary English. *Travaux Linguistiques de Prague*, 1966, p.239–256.
83. Fries Ch. *The structure of English. An introduction to the construction of English sentences*. Lnd.: Longman, Green and Co., 2007. 304 p.
84. Ganshina M.A., Vasilevskaya M. *English grammar*. Moscow: Higher School Publishing House, 2004. 548 p.
85. Hogg M. R. *The Cambridge History of the English Language, The beginnings to 1066*. London : Cambridge University Press, 2000. 640 p.
86. Huddleston R. D. *The Cambridge grammar of the English language*. Cambridge: Cambridge University press, 2002. 1842 p.
87. Irtenyeva N.F., Shapkin A.P., Blockh M.I. *The structure of the English sentence*. Moscow: Higher School Publishing House, 2009. 113 p.
88. Ilysh B. *The structure of modern English*. Kyiv: Gaidariki, 2011. 378 p.

89. Jindra M. Function word "there": its special features and whims. Philadelphia: Philologica Pragensia, 2002. 233 p.
90. Jisa H. Passive voice constructions in written texts: A cross-linguistic developmental study. New York: *Written Language & Literacy*, 2010. 282p.
91. Jespersen O. Essentials of English grammar. London: Allen&Unwin, 2013. 251 p.
92. Katz J., Eodor J. The structure of semantic theory. London: Allen&Unwin, 1963, v. 39, p.56–72.
93. Katz J., Postal P. An integrated theory of linguistic discription. Philadelphia: Philologica Pragensia, 1964. 178 p.
94. Khaimovich B.S., Rogovskaya E.I. A course in English grammar. Moscow: Higher School Publishing House, 2012. 298 p.
95. Postal P.M. On so-called "pronouns" in English. In Jacobs and Rosenbom. London: A grammar of English, 2000, p.56–83.
96. Poutsma H. A grammar of late modern English. London: Allen&Unwin, 2002. 430 p.
97. Quine W. On what "there is" from a logical point of view. Cambridge: New Way, 2003. 178 p.
98. Quirk R. The Linguist and the English Language Hardcover – November 1, 1974. – 144 p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Endangered tigers. <https://www.english-online.at/environment/endangered-tigers/how-endangered-tigers-can-survive.htm>
2. The universal flu vaccine: challenges and advances in the search for the perfect influenza vaccine. <https://sciencebriefss.com/editorial/the-universal-flu-vaccine-challenges-and-advances-in-the-search-for-the-perfect-influenza-vaccine>
3. Scientists set out how to halve greenhouse gas emissions by 2030. <https://www.theguardian.com/environment/2019/sep/19/power-halve-greenhouse-gas-emissions-2030-climate-scientists>
4. New study reveals threat to the environment: we say we care but leave it to others to take responsibility. <https://www.iexpats.com/new-study-reveals-threat-to-the-environment-we-say-we-care-but-leave-it-to-others-to-take-responsibility/>
5. Global warming. <https://www.english-online.at/environment/global-warming/causes-and-effects-of-global-warming.htm>
6. Air pollution. <https://www.english-online.at/environment/global-warming/causes-and-effects-of-global-warming.htm>
7. Black holes. <https://www.english-online.at/environment/global-warming/causes-and-effects-of-global-warming.htm>
8. Magnets and magnetism. <https://www.english-online.at/environment/global-warming/causes-and-effects-of-global-warming.htm>
9. Nutrition. <https://www.english-online.at/environment/global-warming/causes-and-effects-of-global-warming.htm>
10. Second life. <https://www.english-online.at/society/second-life/virtual-world-of-second-life.htm>
11. Endangered species. <https://www.english-online.at/biology/endangered-species/endangered-plants-and-animals.htm>

12. Bacteria convert greenhouse gases into useful products.
https://sciencebriefss.com/technology-news/bacteria-convert-greenhouse-gases-into-useful-products?utm_source=Related_articles&utm_medium=website&utm_campaign=click
13. New Genetics Work Challenges Basic Ideas about Mental Illness.
<https://www.scientificamerican.com/article/new-genetics-work-challenges-basic-ideas-about-mental-illness/>
14. Thank volcanoes from dinosaur-era for the oil and gas of today.
<https://sciencebriefss.com/earth/thank-volcanoes-from-dinosaur-era-for-the-oil-and-gas-of-today>
15. Evening stress could be more dangerous than morning stress.
<https://sciencebriefss.com/brief-science-news/short-news-health-and-medicine/evening-stress-could-be-more-dangerous-than-morning-stress>
16. Cloning. <https://www.english-online.at/biology/cloning/cloning-reproduction.htm>
17. Did the Earth form from the Moon's Surface? <https://www.english-online.at/news-articles/science/did-the-earth-form-the-moons-surface.htm>

ДОДАТОК

Різні типи конструкцій в англійськомовному науковому дискурсі та їх переклад українською мовою

	Текст оригіналу	Текст перекладу
1.	<i><u>It is known</u> that many mammals, birds, fish, insects and other animals travel regularly from one place to another during a certain time of the year. (SB: URL)</i>	<u>Відомо</u> , що багато ссавців, птахів, риби, комахи та інші тварини регулярно переміщуються з одного місця в інше протягом певної пори року. (переклад наш – С.Р)
2.	<i><u>It can be said</u> that more specialized computer programs were developed for detailed linguistic analyses of specific types of structural elaboration. (SB: URL)</i>	<u>Можна сказати</u> , що були розроблені більш спеціалізовані комп'ютерні програми для детального лінгвістичного аналізу конкретних видів структурної розробки.
3.	<i><u>There is an opinion</u> that mammals do not migrate so much because walking is slow and takes up too much time.). (SB: URL)</i>	<u>Існує думка</u> , що ссавці не мігрують так багато, тому що їх пересування є повільним і займає надто багато часу.
4.	<i><u>It might be suggested</u> that our modern life style has led to dirtier air over the years. (SB: URL)</i>	<u>Можна припустити</u> , що наш сучасний спосіб життя привів до більш забрудненого повітря протягом багатьох років.
5.	<i><u>There were applied</u> several fertilizers in those areas (SB: URL)</i>	На тих площах <u>вносилося</u> декілька добрив
6.	<i><u>It tends to be</u> the most global problem of our environment. (SB: URL)</i>	<u>Це, як правило</u> , є найбільш глобальною проблемою нашого навколишнього середовища.

7.	<i>It is essential to protect endangered species. (SB: URL)</i>	<u>Необхідно захищати</u> види, що знаходяться під загрозою зникнення.
8.	<i>It is important to develop the new medical technologies in order to save people's lives. (SB: URL)</i>	<u>Важливо розвивати</u> нові медичні технології, щоб врятувати життя людей.
9.	<i>Skeletons recently discovered in Scotland <u>seem to indicate</u> that ancient Britons practiced the act of mummification at the same time as the Egyptians. (SB: URL)</i>	Скелети, нещодавно виявлені в Шотландії, <u>мабуть, вказують</u> на те, що стародавні британці практикували акт муміфікації в той же час, що і єгиптяни.
10.	<i><u>There are</u> two serious flaws in the design of the processors that power most of the world's computers. (SB: URL)</i>	У дизайні процесорів, які живлять більшість комп'ютерів в світі, <u>є</u> два серйозні недоліки.
11.	<i>If <u>someone</u> was stranded in the middle of the Atlantic Ocean, would there be enough fish to let them survive on the life raft? (SB: URL)</i>	Якщо хтось опиниться на середині Атлантичного океану, чи вистачить йому риби, аби вижити на рятувальному плоту?
12.	<i>While most big animals fed on woody vegetation, <u>they seem to have disappeared</u> alongside their food source. (SB: URL)</i>	У той час як більшість великих тварин годували деревною рослинністю, <u>вони, схоже, зникли разом</u> з їх джерелом їжі.
13.	<i>In developing new drugs, <u>it's crucial to know</u> about functional units with multiple proteins and bear them in mind as potential targets. (SB: URL)</i>	При розробці нових ліків <u>важливо знати</u> про функціональні одиниці з декількома білками і враховувати їх в якості потенційних цілей.
14.	<i><u>There was</u> no stopping this process</i>	<u>Зупинити</u> цей процес було

	(SB: URL)	<i>неможливо</i>
15.	<i>Even if <u>one stopped emitting greenhouse gases today, global warming would continue to happen for at least several more decades, if not centuries.</u></i> (SB: URL)	Навіть якби сьогодні <u>припинилося</u> виділення парникових газів, глобальне потепління тривало б ще як мінімум кілька десятиліть, якщо не століть.
16.	<i><u>It is believed that virtual worlds can be a powerful, engaging and real interactive alternative to more passive media.</u></i> (SB: URL)	<u>Вважається</u> , що віртуальні світи можуть бути потужною, привабливою і реальною інтерактивною альтернативою до більш пасивним засобам медіа.
17.	<i>In general this problem suffers from a combinatorial explosion in the number of potential tracks <u>that must be evaluated.</u></i> (SB: URL)	Основна складність вирішення даної проблеми полягає в стрімкому зростанні числа варіантів потенційних трас, <u>що підлягають оцінці</u> .
18.	<i>We need to become <u>one ecosystem too and work together to address the threats to the world we live in. It is not <u>any one</u> business, government, or person's responsibility to save the planet.</u></i> (IEP: URL)	Ми також повинні стати <u>єдиною екосистемою</u> і працювати разом, щоб протистояти загрозам світу, в якому ми живемо. Врятувати планету не зобов'язаний <u>жоден</u> бізнес, уряд або людина. За порятунок планети не несе відповідальність <u>жоден</u> бізнес, уряд чи людина.
19.	<i><u>It would have been impossible to accept amendments.</u></i> (SB: URL)	<u>Неможливо було б прийняти</u> поправки.
20.	<i><u>There have been developed new approaches to such problems</u></i> (SB:	<u>Розроблено</u> нові підходи до таких проблем

	URL)	
21.	<i>There are many mediums online where <u>one might be asked to share information that one finds personal, and one needs to know where this information is going to be used.</u></i> (SB: URL)	В Інтернеті існує безліч платформ, на <u>яких просять поділитися</u> інформацією, яку <u>певна людина</u> вважає особистою, тому <u>користувачі</u> мають знати, де ця інформація буде використовуватися.
22.	<i>Inside it <u>smelt of the gas.</u></i> (SB: URL)	В приміщенні <u>пахло</u> газом.
23.	<i><u>It is not clear whether he has been told about it.</u></i> (SB: URL)	<u>Невідомо</u> , чи говорили йому про це.
24.	<i><u>It must be remembered that the purpose of education is not to fill the minds of students with facts... it is to teach them to think.</u></i> (SB: URL)	<u>Слід пам'ятати</u> , що мета освіти полягає не в тому, щоб наповнювати розум учнів фактами ... це навчити їх думати.
25.	<i><u>It is rather difficult to deal with Chemistry formulas.</u></i> (SB: URL)	<u>Дуже складно розібратися</u> з формулами хімії.
26.	<i>If <u>you're</u> relatively new to using the internet or don't use it very often, then <u>you might not be up to date on how platforms like social media sites work.</u></i> (SB: URL)	Якщо <u>ви</u> відносно новачок у використанні Інтернету або не часто ним користуєтесь, <u>ви можете не знати</u> , як працюють такі платформи, як сайти соціальних мереж.
27.	<i><u>They call it Gross Domestic Product.</u></i> (SB: URL)	<u>Це називається</u> внутрішній валовий продукт.
28.	<i><u>Because there is no light in black holes we cannot see them.</u></i> (EO: URL)	Оскільки в чорних дірах <u>немає</u> світла, ми не можемо їх бачити.

29.	<i>But it was in 1971 that the first black hole <u>was actually discovered</u>.</i> (SA: URL)	Але перша чорна діра <u>була виявлена</u> тільки в 1971 році.
30.	<i>There are three kinds of black holes.</i> (SA: URL)	<u>Існує</u> 3 види чорних дір.
31.	<i>When it rains the water that comes down on us has these dangerous substances in it.</i> (SA: URL)	Коли <u>йде дощ</u> , вода, яка падає на нас, містить в собі ці небезпечні речовини.
32.	<i>Especially in the summertime, when it is very hot, smog stays near the ground.</i> (EO: URL)	Особливо в літній час, коли <u>дуже жарко</u> , смог стоїть низько над землею.
33.	<i>A lot has been done to prevent smog recently.</i> (EO: URL)	<u>Багато зроблено</u> для запобігання смогу останнім часом.
34.	<i>In some cities, cars <u>aren't even allowed to drive</u> on smog days.</i> (EO: URL)	У деяких містах <u>навіть не дозволяється їздити</u> на автомобілях в дні смогу.
35.	<i>It is important to eat a wide range of food in order to stay healthy.</i> (EO: URL)	Для того, щоб залишатися здоровим, <u>важливо їсти</u> широкий асортимент їжі.
36.	<i>There are six main groups of nutrients: proteins, carbohydrates, fats, vitamins, minerals and water.</i> (EO: URL)	<u>Існує</u> шість основних груп поживних речовин: білки, вуглеводи, жири, вітаміни, мінерали та вода.
37.	<i>This form of energy <u>can be found</u> in dairy products, honey, syrup and jams.</i>	Таку форму енергії <u>можна знайти</u> в молочних продуктах, в медові, сиропі та варенні.
38.	<i>They say that Portugal is a small country and does not have the same problems that the Americans do, so</i>	<u>Кажуть</u> , що Португалія – маленька країна і не має тих же проблем, що й американці, тому ситуацію не

	<i>the situation cannot be compared.</i> (EO: URL)	можна порівнювати.
39.	<i>Some scientists still believe that <u>it may be possible to clone a human being from the cells of one adult.</u></i> (EO: URL)	Деякі вчені як і раніше вважають, <u>що можна було б клонувати людину з клітин однієї дорослої людини.</u>
40.	<i><u>It is important to understand why and how you can protect yourself from electrical injuries.</u></i> (SB: URL)	<u>Важливо зрозуміти, чому і як можна захистити себе від електричних травм.</u>
41.	<i>Research conducted by Opinium for Legal & General involving over 2,000 adults across the UK reveals that <u>there is a lack of understanding about what can be done to reduce the strain on the environment.</u></i> (SB: URL)	Дослідження, проведене службою Опініум фо Лігал & Дженерал, за участю понад 2000 дорослих людей у Великобританії, свідчить про <u>відсутність розуміння</u> того, що можна зробити, щоб зменшити навантаження на довкілля.
42.	<i>Soldiers in some countries <u>are reported to be taking part in illegal killings of elephants.</u></i> (SB: URL)	<u>Як повідомляється,</u> солдати в деяких країнах беруть участь у незаконних вбивствах слонів.
43.	<i><u>It is believed that a key to saving the world's wild tigers from extinction is to put an end to poaching of tigers.</u></i> (SB: URL)	<u>Вважається,</u> що ключем до порятунку диких тигрів від вимирання по всьому світу є припинення браконьєрства на них.
44.	<i><u>It is reported that virtual worlds can be important places where children practice what they will do in real life.</u></i> (SB: URL)	<u>Повідомляється,</u> що віртуальні світи можуть бути важливими місцями, де діти займаються тим, чим будуть займатися в реальному житті.
45.	<i><u>It is believed that virtual worlds can</u></i>	<u>Вважається,</u> що віртуальні світи

	<i>be a powerful, engaging and real interactive alternative to more passive media. (SB: URL)</i>	можуть бути потужною, привабливою і реальною інтерактивною альтернативою більш пасивним засобам медіа.
46.	<i><u>It is even possible to make instruments, like telescopes or microscopes, work by remote control. (SB: URL)</u></i>	<u>Можна навіть розробити прилади, такі як телескопи або мікроскопи, працювати за допомогою пульта дистанційного керування.</u>
47.	<i><u>It is reported that many people suffer from jet lag when they travel a lot. (SB: URL)</u></i>	<u>Повідомляється, що багато людей страждають від джетлагу, коли вони багато подорожують.</u>
48.	<i><u>Stimulating the brain seems to produce brain activity patterns similar to naturally experienced positive mood states. (SB: URL)</u></i>	Стимулювання мозку, <u>здається, призводить до розвитку мозкової активності, аналогічної природним позитивним станам настрою.</u>
49.	<i><u>The effects of electrical stimulation were acute and produced a sustained effect indicating it should be explored for its clinical application. (SB: URL)</u></i>	Ефекти електростимуляції були гострими і викликали стійкий ефект, який вказує на те, що його <u>слід досліджувати</u> для клінічного застосування.
50.	<i><u>They say if the rapid uptake of electric vehicles in some parts of the world could be sustained, the vehicles could make up 90% of the market by 2030, vastly reducing emissions from transport (TG: URL)</u></i>	Говорять, що якби в деяких частинах світу ставали більш популярними електромобілі, то до 2030 року ці автомобілі могли б становити 90% ринку, що значно зменшить викиди від транспорту.
51.	<i><u>It seems that the nutrient-laden ash coming from huge volcanoes</u></i>	<u>Здається, що насичений поживними речовинами попіл, що</u>

	<i>towards the end of dinosaur-era triggered a series of events which ultimately lead to the formation of these fossil fuels. (SB: URL)</i>	надходить з величезних вулканів до кінця епохи динозаврів, викликав ряд подій, які в кінцевому підсумку призводять до утворення цих викопних видів палива.
52.	<i><u>This suggests</u> that humans used astronomy in their lives around 40,000 years ago, much earlier than previously believed. (SB: URL)</i>	<u>Це говорить</u> про те, що люди використовували астрономію у своєму житті близько 40 000 років тому, набагато раніше, ніж вважалось раніше.
53.	<i><u>It is possible to assess</u> the formation rate and evolution of stars, without observing the stars themselves. (SB: URL)</i>	<u>Можна оцінити</u> швидкість утворення та еволюцію зірок, не спостерігаючи за самими зірками.
54.	<i>While <u>it is presently unknown</u> what the precise functional consequences are for brain cell function, the RNA fragments can be considered to be a hallmark of aging, in mice and humans alike. (SB: URL)</i>	Хоча <u>в даний час невідомо</u> , які конкретні функціональні наслідки для функції клітин мозку, фрагменти РНК можна вважати ознакою старіння, як у мишей, так і у людей.
55.	<i><u>It is noteworthy to understand</u> that these behaviours are hallmarks of ADHD. (SB: URL)</i>	<u>Варто відзначити</u> , що ці поведінки є ознаками СДУГ. (Синдром дефіциту уваги і гіперактивності)
56.	<i><u>It is extremely important</u> that <u>everybody</u> starts to realize that climate change is an essential threat to public health. (SB: URL)</i>	<u>Надзвичайно важливо, щоб люди</u> почали розуміти, що зміна клімату є суттєвою загрозою для суспільної охорони здоров'я.
57.	<i>However, this is not a general rule,</i>	Проте, це не є загальним правилом,

	<i>as <u>one has to consider</u> the individual's unique biological clock when measuring the effects of stress. (SB: URL)</i>	оскільки <u>необхідно враховувати</u> унікальні біологічні годинники людини при вимірюванні наслідків стресу.
58.	<i>Moreover, when the eating behavior is compatible <u>it is easier for friends to cooperate</u> when searching for food. (SB: URL)</i>	Крім того, коли харчова поведінка сумісна, <u>товаришам легше співпрацювати</u> при пошуку продуктів харчування.
59.	<i><u>There appeared</u> that many of the big mammals started to disappear at least one million year before humans would be able to have hunt them. (SB: URL)</i>	<u>Виявилось</u> , що чимало великих ссавців почали зникати щонайменше за один мільйон років до того, як люди змогли полювати на них.
60.	<i><u>They say</u> solar and wind power, now cheaper than fossil fuels in many regions, must be scaled up rapidly to replace coal-fired generation, and this alone could halve emissions from electricity generation by 2030 (TG: URL)</i>	<u>Говорять</u> , що сонячна та вітрова енергія, яка зараз дешевша, ніж викопне паливо в багатьох регіонах, має бути розширеною в найближчий час, аби замінити видобування вугілля, і це само по собі може вдвічі скоротити викиди від виробництва електроенергії до 2030 року.
61.	<i>In developing new drugs, <u>it's crucial to know</u> about functional units with multiple proteins and bear them in mind as potential targets. (SB: URL)</i>	При розробці нових ліків <u>важливо знати</u> про функціональні одиниці з декількома білками і враховувати їх в якості потенційних цілей.
62.	<i><u>It is suggesed</u> that people who</i>	<u>Припускається</u> , що люди, які

	<i>consume coffee and are especially sensitive to the bitter taste, learn to associate the bitter taste of coffee with its stimulating properties through positive reinforcement. (SB: URL)</i>	споживають каву особливо чутливі до гірконого смаку, вчаться пов'язувати гіркий смак кави з його стимулюючими властивостями за допомогою позитивного підкріплення.
63.	<i>If we know enough about a gene and its various forms, <u>it is possible to accurately predict the change in the frequency of those genes over time using mathematical formulae from population and evolutionary genetics theory.</u> (SB: URL)</i>	Якщо ми знаємо достатньо про ген і його різні форми, <u>можна точно передбачити</u> зміну частоти цих генів з плином часу з використанням математичних формул з популяції і теорії еволюційної генетики.
64.	<i>When the sun comes out while <u>it is still raining</u>, we often observe a rainbow because light must pass through raindrops. (SB: URL)</i>	Коли сонце виходить, <u>поки йде дощ</u> , ми часто спостерігаємо веселку, тому що світло повинне проходити крізь краплі дощу.
65.	<i><u>They say</u> greenhouse gas emissions could be halved in the next decade if a small number of current technologies and behavioural trends are ramped up and adopted more widely. (SB: URL)</i>	<u>Говорять</u> , що викиди парникових газів можуть скоротитися вдвічі в наступному десятилітті, якщо невелика кількість сучасних технологій та тенденцій поведінки будуть посилюватися та застосовуватися більш ширше.
66.	<i><u>It is estimated</u> that in about 4 billion years the Milky Way and Andromeda will collide. (SB: URL)</i>	<u>За оцінками</u> , приблизно через 4 мільярди років Чумацький шлях і Андромеда зіткнуться між собою.
67.	<i><u>It takes</u> light from this star about</i>	<u>Потрібно</u> 4.5 років, щоб світло від

	<i>4.5 years to reach the earth. (SB: URL)</i>	зірки досягло Землі.
68.	<i><u>It is expected to send clear and sharp images, which will be more detailed than ever before.</u> (SB: URL)</i>	<u>Очікується, що будуть надсилатися</u> чіткі зображення, які будуть більш детальними, ніж будь-коли раніше.
69.	<i><u>It is possible to send automated emails with a certain text.</u> (SB: URL)</i>	<u>Можна надіслати</u> автоматичні електронні листи з певним текстом.
70.	<i><u>It is also vital to persuade others to take the same steps that you do.</u> (SB: URL)</i>	<u>Важливо також переконати</u> інших вжити тих же заходів, що і ви.
71.	<i><u>But it's relatively easy to find alternatives.</u></i>	Але <u>досить легко знайти</u> альтернативи.
72.	<i><u>It is well-known that petrol-swallowing cars are one of the biggest contributors to global warming.</u> (SB: URL)</i>	<u>Добре відомо,</u> що автомобілі на бензині є одним з найбільших причин глобального потепління.
73.	<i><u>You might only use a plastic bag for five minutes, but it may take about 500 years to decompose.</u> (SB: URL)</i>	<u>Ви можете використовувати</u> пластиковий пакет лише протягом п'яти хвилин, однак для його розкладання <u>може знадобитися</u> близько 500 років.
74.	<i><u>It is reported that industrial countries are responsible for global warming and must also cut emissions more than others.</u> (SB: URL)</i>	<u>Повідомляється,</u> що промислові країни несуть відповідальність за глобальне потепління і повинні також більше скорочувати викидів, ніж інші.
75.	<i><u>It is strange to consider the fact that</u></i>	<u>Дивно розглядати</u> той факт, що

	<i>software developers and social network creators are, in real life, not really very social. (EO: URL)</i>	розробники програмного забезпечення і творці соціальних мереж в реальному житті не дуже-то соціальні.
76.	<i>While <u>one</u> cannot dispute the basis for this sentiment as a practical matter, it would seem that those who sought to challenge incumbent Congressmen might have equally good reason to fear a Commission (EO: URL)</i>	<u>Хоча не можна заперечувати</u> підстави для цього настрою як практичну справу, здається, що ті, хто намагаються оскаржити чинного конгресмена, повинні мати такі ж підстави побоюватися Комісії
77.	<i>For victims <u>it is important not to respond to bullies and ignore them.</u> (EO: URL)</i>	Для жертв <u>важливо не реагувати на</u> хуліганів і ігнорувати їх.
78.	<i>Since Area 2 had no industrially emitted SO2 and almost no HC exposures, <u>it was considered in the Kaldor study to be unexposed to emissions from the petroleum and chemical industries.</u> (EO: URL)</i>	Оскільки в Районі 2 промислово не виділяється SO2(оксид сірки) і майже немає впливу вуглекислого газу, в Кальдорському дослідженні <u>вважається</u> , що він не схильний до викидів нафтової і хімічної промисловості.
79.	<i><u>It is forbidden to discriminate against other races, cultures or religions.</u> (EO: URL)</i>	<u>Забороняється дискримінувати</u> інші раси, культури або релігії.
80.	<i><u>It is said that Second Life gives people freedom and lets them do things that they can't do in real life they do point out some dangers.</u> (EO: URL)</i>	<u>Зазначається</u> , що Секонд Лайф (віртуальне життя) дає людям свободу і дозволяє їм робити те, що вони не можуть зробити в реальному житті, вони вказують на

		деякі небезпеки.
81.	<i><u>It is also possible to make a magnet by taking an existing one and rubbing another piece of metal with it.</u></i> (EO: URL)	<u>Також можливо зробити магніт</u> , взявши вже існуючий і протираючи його з ще одним шматок металу.
82.	<i><u>There must be ways to make sure that all countries profit from the good sides of globalization.</u></i> (EO: URL)	<u>Повинні бути способи</u> переконатися в тому, що всі країни виграють від позитивних сторін глобалізації.
83.	<i><u>It was the time of the Cold War, in which the United States and the Soviet Union fought for technological superiority.</u></i> (EO: URL)	<u>Це був час холодної війни</u> , в якій Сполучені Штати і Радянський Союз боролися за технологічну першість.
84.	<i><u>The moon has no atmosphere. There is nothing to breathe, not even poisonous gases and there is no weather to change its surface.</u></i> (EO: URL)	На місяці немає атмосфери. <u>Немає чим дихати</u> , навіть немає отруйних газів, і немає погоди, щоб змінити її поверхню.
85.	<i><u>It is said that the gravitational pull may be the reason that the dark side of the moon has a higher surface than the side we see.</u></i> (EO: URL)	<u>Кажуть</u> , що гравітаційне тяжіння може бути причиною того, що темна сторона місяця має більш високу поверхню, ніж та, яку ми бачимо
86.	<i><u>It is reported that the world's population is growing by almost 80 million people every year.</u></i> (EO: URL)	<u>Повідомляється</u> , що населення світу щорічно зростає майже на 80 мільйонів чоловік.
87.	<i><u>It is yet unclear how scientific</u></i>	<u>Поки неясно</u> , як наукова якість

	<i>quality will be evaluated in the new era of open access publishing. (EO: URL)</i>	буде оцінюватися в нову еру публікації з відкритим доступом.
88.	<i><u>It is thus important that scientific publications are translated into texts that are easy to understand by non-experts. (EO: URL)</u></i>	<u>Тому важливо</u> , щоб наукові публікації були перекладені в тексти, які легко зрозуміти не експертами.
89.	<i>It is a healthcare area that is gaining increasing attention around the world as <u>there seem to be more studies proving that the impact of environmental health extends beyond the individual and can determine the cost of public health care and the health of the local economy. (SB: URL)</u></i>	Це галузь охорони здоров'я, яка привертає все більшу увагу в усьому світі, оскільки, як <u>здається</u> , все більше досліджень доводять, що вплив гігієни навколишнього середовища поширюється не тільки на людину, але і може визначати вартість суспільної охорони здоров'я і здоров'я місцевої економіки.
90.	<i><u>It is still extremely difficult to stimulate the immune system to recognize and kill all flu viruses using the same vaccine, because of this variability in the structure. (SB: URL)</u></i>	<u>Як і раніше надзвичайно складно стимулювати</u> імунну систему до розпізнавання і знищення всіх вірусів грипу з використанням тієї ж вакцини, через постійну змінливість в структурі.
91.	<i>Although <u>it is hard to tell</u> when this will become a reality, <u>it is certain</u> that these universal vaccines will reduce the frequency of vaccination, improve the protection against the flu and decrease the</i>	Хоча <u>важко сказати</u> , коли це стане реальністю, <u>безсумнівно</u> , що ці універсальні вакцини зменшать частоту вакцинації, покращать захист від грипу та зменшать економічний тягар, пов'язаний з

	<i>economic burden associated with the flu. (SB: URL)</i>	грипом.
92.	<i>It is found in many products, which <u>makes it difficult</u> to avoid altogether, but is low in fruits and vegetables. (SB: URL)</i>	Він зустрічається в багатьох продуктах, що <u>униможливує</u> його уникання, але його мало міститься у фруктах і овочах.
93.	<i>The therapy has only been tested in mice, but <u>there is hope</u> that cancers will completely disappear in patients following therapy validation in humans. (SB: URL)</i>	Терапія була протестована тільки на мишах, але <u>є надія</u> , що ракові захворювання повністю зникнуть у пацієнтів після підтвердження терапії на людях.
94.	<i>With all the advances in cancer research, <u>it is realistic to expect</u> better cancer treatment options in the future. (SB: URL)</i>	Завдяки всім досягненням у дослідженні раку, <u>реально очікувати</u> кращих варіантів лікування раку в майбутньому.
95.	<i>However, for the best outcome of any treatment, <u>it is crucial to detect</u> cancer early, which is now becoming possible by simple measurements in the blood. (SB: URL)</i>	Однак для досягнення найкращого результату будь-якого лікування вкрай важливо раннє виявлення раку, який стає можливим завдяки простому вимірюванню крові.
96.	<i><u>It appeared</u> that prehistoric climate changes have had a dramatic impact on plant and animal life. (SB: URL)</i>	Виявилось, що доісторичні зміни клімату справили величезний вплив на життя рослин і тварин.
97.	<i>One study reported on the conversion of methane into useful chemicals <u>that can be used</u> in the production of plastics,</i>	В дослідженні повідомлялося про перетворення метану в корисні хімічні речовини, які можуть бути використані при виробництві

	<i>agrochemicals and pharmaceuticals. (SB: URL)</i>	пластмас, агрохімікатів і фармацевтичних препаратів.
98.	<i>Although this will induce a cooler period and slow down global warming to some extent, <u>this is clearly not enough to halt human-induced global warming.</u> (SB: URL)</i>	Хоча це призведе до більш прохолодного періоду і в деякій мірі сповільнить глобальне потепління, <u>цього явно недостатньо, щоб</u> зупинити викликане людиною глобальне потепління.
99.	<i>On the southern continents <u>it rained a lot</u> and turned these areas, like the Sahara desert, into green forests and grasslands. (SB: URL)</i>	На південних континентах <u>йшов сильний дощ</u> і перетворював ці райони, як пустеля Сахара, в зелені ліси і луки.
100.	<i><u>It is believed</u> that dinosaurs became extinct towards the end of the Mesozoic era, about 65 million years ago. (SB: URL)</i>	<u>Вважається</u> , що динозаври вимерли до кінця мезозойської ери, приблизно 65 мільйонів років тому.

SUMMARY

The aim of this work is to study the specifics of the translation of impersonal constructions that are used in scientific texts by means of the Ukrainian language.

The objectives of the qualification work:

- To analyze the specifics of the category of impersonality in linguistics;
- To analyze the specifics of the category of impersonality in translation studies;
- To identify the specifics of scientific discourse and the specifics of its translation;
- To establish means for implementing the category of impersonality at the grammatical level through the impersonal pronoun and turnover *it / there is / there are*;
- To determine the means of implementing the category of impersonality at the syntactic level through a passive voice and *get+Participle II*;
- To find out the means of implementing the category of impersonality at the lexical level through the impersonal pronouns *one, any, some*;
- To analyze the equivalence and adequacy of translation and the problems of translation of the category of impersonality;
- To explore the use of translation transformations.

The research material is 100 sentences taken from the articles of scientific discourse.

The first section analyzes the theoretical foundations of the definition of the concept of the category of impersonality in linguistics and translation studies, the features of scientific discourse and the specifics of its translation.

The second section examines the implementation of the category of impersonality at the grammatical level through the impersonal pronoun and turnover *it / there is / there are*; at the syntactic level through a passive voice and *get + Participle II*; at the lexical level through the impersonal pronouns *one, any, some*

The third section examines practically the means of rendering the category of impersonality in English scientific discourse in the Ukrainian language.

In the qualification work we have analyzed the features of the category of impersonality in linguistics; peculiarities of the category of impersonality in translation studies; identified the features of scientific discourse and the specifics of its translation. We have revealed that the functional-semantic aspect of the category of impersonality is of interest to us, since this category is implemented using a system of multilevel language units that can interact to perform certain semantic functions. In our case, linguistic means that implement the category of impersonality serve one purpose - to eliminate the subject of the action or the text as a whole, or from the position of the subject sentence-utterance. We have also investigated various qualifications of methods for translating a passive state, impersonal constructions, turnover *there is / there are*, and impersonal pronouns in accordance with differences in the grammatical and syntactic structure of languages. Grammar norms are clearly established in scientific discourse. Passive, gerundial and infinitive turns, as well as modal and impersonal constructions, are widespread challenges for the translator working in this field.

Based on our research, we can conclude that the most common means of expressing the category of impersonality was illustrated by the use of the impersonal pronoun *it*, which functions as an introductory part of the sentence and is a part of the impersonal constructions *it is possible, it is crucial* etc. and *there is / are* turnovers that express the idea of location, stay - so-called existential constructions.

The second place in terms of using the category of impersonality is occupied by an agentless passive construction, which can act as an independent grammatical form or as part of cliched turns. As a means of realizing the textual category of impersonality, the passive construction acts as a word-forming element that facilitates the text's design in a communicative and pragmatic way.

The construction *get + Participle II* is rarely used in scientific discourse to indicate impersonality, in most cases only at the household level.

To the lexical degree of expression of the category of impersonality belong impersonal pronouns one, any, some, which in turn form derivatives of the impersonal word, exceptions are the personal pronouns they, you, we, which in the context of scientific discourse appear in the meaning of an indefinite person.

We have investigated the rendering of the category of impersonality in English scientific discourse in the Ukrainian language and the use of translation transformations. The most common transformations are the grammatical replacement of a two-syllable sentence by a single-syllable, since English scientific discourses are characterized by impersonal constructions, namely *it is necessary*, *it is noteworthy*, and grammatical replacement of the passive voice by the active one. Due to this we have come to the conclusion that passive voice is not typical for English scientific discourse, it is a common phenomenon for the Ukrainian language.

The omission was privileged while translating impersonal pronouns in order to achieve translation adequacy and avoid accumulation of information. Transformations such as: generalization and addition were most frequently used in translation.

The aim of qualification work is achieved. The practical significance of our research is that its results can be used in training courses in linguistics theory, translation studies and philological text analysis. Work materials can be used in the creation of communicative-pragmatically oriented manuals designed to improve language proficiency. In particular, the work materials can become part of the content of special courses and seminars on the problems of expressing the category of impersonality in English scientific discourse and rendering them into Ukrainian.